

AMERIŠKA MESTA GAZIJO BOLJ IN BOLJ V KORUPCIJO

MILWAUKEE JE IZMED VELIKIH MEST SKORODA EDINA IZJEMA V MORJU PODKUPOVANJA IN ZLOČINSTEV

Newyorški župan na pritisk socialistov priznava gnolobo demokratske mašine, ki kontrolira mesto.—

Ako hoče ameriško ljudstvo napraviti korupciji konec, se mora oprijeti socialistične stranke

New York, Chicago, Detroit, Cleveland, Philadelphia in takorekoč vsa druga velika mesta, z izjemo milwaukee, se kopljejo v škandalih grafta, kakor že nikdar v zgodovini te dežele. Krade se "legalno" in nelegalno; grafta se ne smatra nič več za nekaj, kar je treba skriti, kajti kandidatje se mučijo dobiti politične urade edino z namenom, da pridejo h koritu.

Vse izrabijo za pridobivanje grafta

Pred nekaj meseci je ameriško časopisje senzacionalno pisalo o korupciji in zločinu v Chicagu, zdaj pa je New York na vrsti. Korumpirana demokratska mašina je pretvorila celo živilski trg v sredstvo, ki mora plačevati visoke podkupnine. Vse organizira z vidika, da si "politišni" pridobe nove virov grafta. Socialisti, ki so v New Yorku vplivna stranka, so spravili škandale v javnost in zahtevajo drastične korake. Newyorški guverner, ki je demokrat, kakor člani uprave mesta New York, je bil pod pritiskom javnega mnenja prisiljen uvesti preiskavo, župan Walker pa je, v namenu, da opere sebe, izdal apel na razne meščanske organizacije, v katerem jih prosi pomoči pri "trebljenju korupcije". Kajpada je to čisto običajen bluf, s katerim bi ljudstvu zlahka nasuli peska v oči, če ne bi bilo močne socialistične organizacije in socialističnih listov.

Zadostuje, da je isti župan, ki je pred volitvami zatrjeval, kako bo "počistil mesto", bil sedaj prisiljen priznati, da je njegova stranka toliko korumpirana, da jo sam ne more "očistiti", in isto je priznal guverner Roosevelt s svojimi izjavami ter z odredbami za preiskavo.

Nobene razlike med tatovi

V New Yorku kradejo demokratje, v Chicagu republikanci in demokratje, isto v Clevelandu itd.

Ali je med njimi v čem razlika? Če je — v čem? Kate- ra je manj korumpirana?

Kakšen je njun program z ozirom na socialno zavarovanje, brezposelnost itd.? Kaj "stori demokratska stranka za ljudstvo v državah, kjer ima večino in kaj stori zanj republikanska stranka? V kampanjske fonde obeh strank prispeva- jo kapitalisti in imajočiji bordelov, igralnic, velikih raz- pečevalnic alkoholnih pijač in lastniki drugih nezakonitih obrti.

V Detroitu je prišla korupcija, spremljana z umori, do to- likinega viška, da je bil župan odpoklican s referendumom, toda razne skupine grafičarjev obeh strank se trudijo, da nove volitve v sistemu podkupnin ničesar ne spremene, razen ne- koliko oseb.

"Razkrivanje" listov so slepilo

V Chicagu se je nedavno dogodil umor v glavnem delu mesta ob času, ko je na ulicah največ ljudi, ob 5. popoldne. Umorjen je bil reporter dnevnika, ki trdi v svoji varstveni oznaki, da je največji na svetu. List je hotel iz tega umora kovati kapital zase, a se je kmalu izkazalo, da je bil dotični "mučenik" v zvezi s sindikati zločincev, ki so mu plačevali vi- soke podkupnine. Bil je tudi posredovalec med njimi in poli- cijo. Prejemal je od dnevnika \$65 tedenske plače, toda nje- govi drugi dohodki (graft) so znašali okrog sto tisoč dolarjev letno. In čudno, nihče pri listu ni ničesar sumil. Razpisali so \$55,000 nagrade onemu, ki bi izdal morilec. Vsi poznava- li situacijo, da je bila za nagrado le maska, kajti ne policiji, ne drugim prizadetim ni na tem, da bi vjeli prave storilce, kajti prišlo bi na dan stvari, za katere hočejo, da ostanejo prikrte. Medtem, ko se čikaška policija zelo briga, da preganja brez- poselne in lovi male tatiče, je slepa, kadar se gre za velike ta- tove.

Hlapčevanje privatnim interesom

Niti republikanska, ne demokratska stranka nimata ničesar v svojem programu razen hlapčevstvo privatnim interesom. Njuni političarji blufajo ljudstvo s prohibicijo, v volilnih kam- panjah očitajo drug drugemu graft in obljubujejo "počistitje". Ko so izvoljeni, pokažejo, da ne znajo in nočejo "počistiti" nič drugega kakor ljudske žepce.

Slovenski ali katerikoli drugi političar, ki trdi, da si slo- vensko delavstvo lahko pomaga, ako se oprime bodisi republi- kanske ali demokratske stranke, GOLJUFA volilce in svoje rojake delavce. Kapitalisti imajo svoji stranki dveh imen za svoje interese, ne za delavce! Kar je pod njunimi imeni izvoljenih progresivcev, so nominirani in izvoljeni vsled svoje velike popularnosti PROTI VOLJI strankinih mašin. Mali po- litičarji pa niso in ne morejo biti nič drugega KOT SLUGE MAŠIN, katere kontrolira korupcija, neglede, ali paradira pod imenom republikanske ali demokratske stranke.

NEVARNA ŽELEZNIŠKA KRIŽIŠČA

Na sliki so ostanki avtomobila, v katerega je na križišču na 111. ulici blizu Mount Greenwooda pri Chicagu trčil vlak. Pet oseb v njemu je bilo ubitih, tri nevarno poškodovane. Več tisoč oseb je v takih nevarnih ubitih vsako leto, izmed ranjenih pa jih ostane mnogo pohabljenih. Doktor prog ali ulic na križiščih ne dvignejo, je paznost voznikov proti takim nesrečam najboljša varnost.

Važni socialistični kongresi v štirih evropskih deželah

Pomen državnoborskih volitev v Nemčiji z ozirom na situacijo v Evropi. — So- cialisti za evropsko unijo. — Septembra in oktobra se bodo vršile so- cialistične konvencije v Pragi, na Dunaju, Budapešti in Sofiji

Prihodnje tedne se bodo vršili važni kongresi socialističnih strank na Ogrskem, v Bolgariji, Čehoslovaški in Avstriji. V ne- katerih večjih državah so se vršili socialistični kongresi v poletnih mesecih.

V kritični situaciji, v kateri se nahaja Evropa, v položaju, ko postaja nevarnost nove vo- jne z vsakim dnevom opasnej- ša, je socialistična-delavska in- ternacionala v načelu odobrila Briandov predlog za evropsko unijo. Ako si bodo države stale druga proti drugi, se mrzli- no oboroževale na suhem, na vodi in v zraku, gradile "stra- tegična" pota iz železnice, zi- dale nove utrdbe in vodile vo- jno namesto mirovno propagan- do, je bodočnost Evrope brez- upna. Protiutež kapitalistič- nim vladam v tej militaristič-

ni tekmi so socialistične stran- ke. Čimjačje in enotnejše bo- do, toliko boljše za Evropo, za človeštvo in svetovni mir.

Situacija z ozirom na politi- ko evropskih dežel, predvsem Francije, veliko odvisi od pri- hodnjih volitev v nemški dr- žavni zbor. Sedanji je razpuš- čen radi svoje razkasanosti in nemočnosti za delo, kakor je izjavila vlada, ki ga je razpu- stila s Hindenburgovim dekre- tom. Ako izide socialistična stranka v Nemčiji iz boja s se- danjo močjo, bo dobro; če pri- do pojačana, toliko boljše za Nemčijo in Evropo. Ako pa jo zdržena reakcija skupno s komunistično agitacijo proti so- cialistom porazi, pride na kr- milo Nemčije stari kajzerski duh s svojim imperializmom in agresivnostjo. To bo pognalo tudi Francijo v konservativni Nemčiji sovražni tabor.

V takih razmerah je važen vsak socialistični zbor v Evropi. Dne 7.-8.-9. septembra bo ime- la v Budapešti konvencijo ogr- ska socialistična stranka, ki je vzlic diktaturi močna in vpli- vna. Njena agenda vključuje vprašanje poljedelstva, demo- kratiziranje Madžarske, izo- brazba ljudstva in strankin tisk.

Dne 27.-28.-29. sept. se bo vršil zbor socialno demokra- tične stranke v Pragi na Češ- kem. Na dnevnem redu so ni- čili 166 kotličkov in aretirali važne točke o ekonomskih in političnih vprašanjih. To je stave.

ob enem jubilejna konvencija, kajti letos je minilo 50 let, od kar je imela svoj prvi strankin zbor.

Avstrijska socialistična stran- ka bo imela kongres prve dne- ve oktobra v Gradcu. Češka in avstrijska sta močni stranki z velikim vplivom v delavskem gibanju Evrope.

Trinideseta redna konven- cija socialistične stranke v Bol- gariji se bo vršila 19-20 okto- bra v Sofiji. Ob tej priliki bo slavnostno odprt Ljudski dom (last stranke) v Sofiji, in ob enem bodo slavnosti v po- čast strankinemu voditelju Jan- kotu Sakasoffu, ki je dopolnil 70. leto.

V najtežjih prilikah se giblje- ti izmed teh ogrska in bolgar- ska socialistična stranka. Obe sta imeli v poslednjih letih tudi velike notranje krize, vrhuga- ju je tlačila reakcija in jena- la vitalnost komunistična go- nja. Situacijo obeh je preisko- vala posebna komisija interna- cionala, in obe sta sedaj zopet to, kar socialistične stranke mo- rajo biti.

Mnogo kotličkov v glavnem mestu Zed. držav

Agentje prohibicijskega od- delka, ki se trudijo posušiti glavno mesto Washington, so v teku sedmih mesecih našli in u- kem. Na dnevnem redu so ni- čili 166 kotličkov in aretirali važne točke o ekonomskih in političnih vprašanjih. To je stave.

"MILWAUKEE LEADER" IZDAJA NOV DNEVNIK NA OSMIH STRANEH ZA SPLOŠNO CIRKULACIJO

Socialistični dnevnik Milwau- kee Leader izdaja že par tednov dnevno prilogo The American Leader na osmih straneh s član- ki in novicami o delavskem gi- banju ter važnih gospodarskih in drugih problemih za sploš- no cirkulacijo. Milwaukee Lea- der je predvsem urejevan za čitatelje v Milwaukeeju ter Wisconsinu, medtem ko prinaša American Leader v glavnem gradivo, ki ima za čitatelje v New Yorku, Californiji, Min- nesoti, ali v Louisiani enak po- men kakor v Milwaukeeju, kjer je tiskan. Naročnina na American Leader, ki izhaja vsak dan razen nedelj in pra- znikov, je \$4 za celo leto, \$2.25 za pol leta in \$1.25 za tri me- sece.

Naročnina za American Leader sprejema Proleta- rec, ali pa jo lahko pošljete di- rektno na naslov The American Leader, Juneau At Sixth St., Milwaukee, Wis.

Škoda, ki jo je povzročila suša

Cenijo, da je povzročila le- tošnja suša farmarjem na uni- čenih ali omejenih pridelkih nad pet sto milijonov dolarjev škode. Situacijo, kot je običaj, izrabljajo prekupci, ki so na- kupičena živila začeli takoj podraževati, dasi so zaloge ku- pili še po prejšnjih nizkih ce- nah. Vso škodo bodo torej tr- peli najbolj farmarji in na dru- gem mestu ljudstvo, ker bo moralo plačevati višje cene, da- si živil ne primanjkuje. Močna delavska stranka bi tukaj lahko mnogo storila za poljedelce in za ljudstvo v splošnem. Se- danji stranki, ki imata vladu, sta prirojeni le za protektir- nje profitarjev.

Morija na Kitajskem

Civilna vojna na Kitajskem se nadaljuje brez prestanka. Na eni strani so ekstremisti, ki hočejo z drastično akcijo iz- vršiti preobrat, na drugi so mi- litaristi, ki pošiljajo svoje čete ene proti drugim iz tradicije, in na tretji je nankingska vlada, ki pa ima še največje nepravil- ne vzlic diplomatski podpori, ki jo dobiva od nekaterih velesil.

Brezposelnost v Angliji

Iz Londona poročajo, da se je tretji teden avgusta zniža- lo število brezposelnih za 32.-780. Vseh brezposelnih je bilo glasom poročila delavskega mi- nistra 2,017,957. Anglija ima sistem, ki sproti beleži število brezposelnih.

DIREKTNA AKCI- JA FARMARJEV V BOJU ZA DELO

Vsled suše prizadeti kmetovalci zahtevajo, da jim pride v tej krizi na pomoč oblast, dru- gače jim preti najhujše po- mankanje.

Farmarji, prizadeti od suše, hočejo, da jim pomaga iz kri- ze država—preskrbi naj jim vsaj zaslužek, če drugega neče! Ponekod so okrajni in države že določile vsote za gradnjo cest, kar bo dalo zaslužek par tisoč farmarjem. Tudi federalna o- blast obljubljuje pomoč.

Blizu Lonoke v Arkansasu pa okraj ni upošteval krize far- marjev, zato je kontraktor, ki je dobil v gradnjo veliko cesto, importiral črnce, ki so priprav- ljeni delati še ceneje kot far- marji-domačini.

Ljudje na jugu pa se v takih slučajih radi zatečejo k direk- tni akciji. Razkačeni farmarji v Lonoke so začeli groziti, da navale na taborišče zamorskih delavcev ter jih izženejo s silo. Kompanija se je obrnila za pro- tekcijsko na guvernerja, ki je po- slal oddelek državne milice, da varuje delavce pred napadi. Take novice, kakršnih je mno- go, postavljajo ameriško pro- speriteto v zelo čudno luč.

V Chicagu se krade, kakor včasi v "barbarskih" deželah

V teku treh mesecev je bilo v Chicagu ukradenega za \$48.-000 cigaret, cigar in drugih to- bačnih izdelkov. Navadno na- padejo roparji truk, naložen s tobakom, drže šoferja nekaj časa v ujetništvu, izpraznijo truk, in ga potem puste kje ob cesti, ter čakajo drugega ple- na. To se godi ob belem dnevu v mestu, ki ima nad tri milijo- ne prebivalcev.

Tudi Francija tekmuje v gradnji morskih velikanov

Francoske parobrodne dru- žbe za prekontlantski promet so napravile sporazum z vlado za zgraditev parnika, ki bo i- mel 70,000 ton teže. Pet tisoč potnikov se bo lahko vozilo na njemu. Staj bo okrog trideset milijonov dolarjev. Vozil bo med Havro min New Yorkom. Dograjen bo spomladi l. 1934.

Dober business s kopalni- mi oblekami

Letos se je prodalo izredno mnogo kopalnih oblek. Vzrok je, da več milijonov delavcev ne dela, pa so izrabili "priliko".

Meseca avgusta je Proletarec zopet napredoval v cirkulaciji!

Ako tudi vi smatrate ta list vrednim, da ga razumni delavci, katerim je namenjen, čitajo, sodelujte v kampanji za njegovo razširjenje.

Glasovi iz Našega Gibanja

Poročilo o konferenci J. S.

Z. v vzhodnem Ohiju

Konferenca JSZ. v nedeljo 24. avgusta v naselbini Blaine, O., je imela prilično dober posej. Razprave so bile zanimive. Tikale so se naših notranjih problemov in splošnega položaja. Želja našega delavstva je, da se zanese socialistično gibanje v večji meri tudi med domačine. V poseben odbor konference, katerega naloga je, da poseti vse seje Politične lige v Belmont County v namenu, da jo pridobi za sodelovanje s socialistično stranko in za uspostavitev socialistične volilne liste, so bili izvoljeni John Rebol, Joseph Snoy in A. Bradley.

Dasi so razmere v vzhodnem Ohiju mizerne in je delo za pokret zelo oteženo, so bila poročila zastopnikov ugodna. Upati je, da bo jamravstvo počasi izginilo, namesto njega pa dobimo še več aktivnosti.

Sprejeta je bila protestna resolucija proti priobčevanju dopisov v Prosveti, ki blatijo Jožeta Zavertnika.

Obsodila je nečedno postopanje elementa v Clevelandu, ki je naperil tožbo proti pevskemu zboru "Zarja", kateri se je pod okriljem in s pomočjo kluba št. 27 razvil v najboljši slovenski pevski zbor. Upamo, da bo "Zarja", odsek kluba št. 27, pela še dolgo in prospevala vzlic napadom novepečene purgarije.

Udeleženci konference so mnogo razpravljali o Proletarcu. Vsi so veseli in ponosni, da imamo slovenski delavci tako dober list, kakor je Proletarec.

Glede Prosvetne matice so vsi prisotni obljubili delovati v društvi, da se pridružijo tej ustanovi.

Zastopane so bile na konferenci Piney Fork, Bridgeport, Power Point, Glencoe in Blaine, popoldne pa še Bellaire, Neffs, Lafferty in Barton. Prišlo je tudi nekaj Amerikancev ter članov drugih narodnosti.

Ce bomo delali v smislu sklepov in v razpoloženju, kakršno je bilo na konferenci, bomo na prihodnji konferenci beležili že vidne uspehe. So ljudje, ki so pripravljeni delati za pokret in sodelovati pri koristnih akcijah, neglede na težkoče. Math Tušek je prišel na to zborovanje 70 milj daleč. Kadar bo imel več posnemačev, bo tudi manj jamranja, da se ne da nič napraviti.

Prihodnja konferenca bo v Bridgeportu enkrat meseca januarja. V njen odbor so izvoljeni, Joseph Snoy, tajnik; Mike Smrdel, Louis Gorenc, Mary Pirc in Nace Zlemberger, organizatorji; Frank Matko in Tony Kravanja, nadzorika. Jos. Snoy, zastopnik Proletarca.

Proti koncu zborovanja sta dospela Adolf in Ana P. Krasna, je prišla nevihta, ljud-

sna iz Johnstowna, ter John Kutch iz Canonsburga. Odšli smo na piknik konference na Androinovo farmo. Govorniški del sporeda se je pričel ob 3. popoldne. Jos. Snoy je pojasnil namen te prireditve in predstavil Fr. Benderja kot prvega govornika. Razložil nam je položaj z ozirom na reorganizirano U. M. W. of A., katerega živi in se razvija, toda je napadana na vse mogoče načine, kajti reakcija in koristolovski interesi se dobro zavedajo, da se je z reorganizirano unijo premogarjev pojavila zanje po mnogih letih zopet nevarnost, ki se je hoče iznebiti za vsako ceno. Ako bodo zavedni premogarji solidarni, bo reorganizirana unija prestala napade in prišla iz borbe zmagovita ter pridobivala premogarjem ugrabljene pravice nazaj. Povdarjal je, da je v delavskih bojih potrebna tudi politična organizacija, in da pripadamo pravi stranki. Za svoja izvajanja je bil brno akklamiran.

Nato je bil predstavljen mladi govornik John Kutch iz Canonsburga. On je član SNPJ. in JSZ. Njegovi starši so poljske narodnosti. V kratkem, izborni zasnovanemu govoru je povedal mnogo resnice in se takoj prikupil poslušalcem. V Canonsburgu so lahko ponosni na tako agitacijsko moč, kakor je s. Kutch. Ako ostane vztrajen, bo za delavsko gibanje ter naše organizacije mnogo storil in dosegel.

Za njim je predsednik Snoy predstavil Anno P. Krasno, ki je imela govor v slovenskem in angleškem jeziku. Poudarjala je pomen časopisja in literaturo vobče, in dolžnost staršev napram vzgoji otrok. Govorila je o delu našega gibanja in podpornih organizacijah. Bil je to govor zavedne delavke in občinstvo ga ji je odobravalno s navdušenim ploskanjem. Čemu nimamo več takih žensk med našim ljudstvom? To je morda čudno vprašanje, a je važno. Razveseljivo je, da čitamo v Proletarcu poslednje čase tudi ugodna poročila o naši agitaciji med ženstvom in da pristopajo ženske v JSZ. v večjem številu nego doslej.

Dasi so prireditelji, ki so aranžirali program, želeli predvsem z govorniki vplivati na mladino, je bil takojšen odziv slab. Smo začeli v tem oziru oratj takorekoč šele ledino. Ko hitro dobimo med mladino nekaj somišljenikov, ki bodo pripravljeni sodelovati, so uspehi tudi v tem oziru zasigurani. Govore so odobravalni vsi, ki razumejo položaj; padli so na rodovitna tla tudi med mladino; treba je vztrajnosti, kajti človek se ničesar ne nauči v enem dnevu, nikakor pa ne more postati kar čez noč sodrug, ki bi poznal pokret in delo ter cilje socializma.

Ko je začel govoriti Adolf Krasna, je prišla nevihta, ljud-

Na sliki so člani vrhovnega sodišča države Californije, ki so nasiljevali pričo v zadevi vprašanja oprostive Mooneyja in Billingsa, katere sta bila obsojena na dosmrtno ječo radi bombnega atentata na predsednika parado v San Franciscu leta 1916. Dasi oblast ni imela proti njima nobenih dokazov, ju je obsodila, ker sta bila aktivna delavska agitatorja radikalnih nazorov. Pri teh zaslišanjih je postalo še jasnejše, da sta bila obsojena po krivem, toda oblast je mrla ter dopuščala, da trpita naprej. Medtem se prižadevanja, da se ju dobi na svobodo, nadaljujejo.

stvo pa se je razpršilo v zavetje. Dasi je trajala le nekaj minut, je napravila prireditvi veliko škodo. Zavedamo se, da nismo bili v stanu postreči govornikom in morda tudi posetnikom ne v zadostni meri, kar naj nam oprostite. Mislili smo, da bo v tem in onem oziru drugače, vrhutega je še nevihta povzročila, da smo bili nekam vsi iz sebe.

Zahvaljujemo se vsem udeležencem ter govornikom za trud in pomoč. Ko se je zvedrilo, smo šli eni zopet nazaj ter sklenili, da skličemo 21. sept. ob 2. pop. shod v češki dvorani na Stop 19 v svrhu, da organiziramo lokalno novo UMW za premogarje v Blaine in Stanley. Le tisti, ki so pripravljeni sodelovati z reorganizirano unijo, bodo imeli besedo.

V ožjem krogu je omenil Nace Zlemberger, da se bi malo spomnili Proletarca ter pomagali njegovemu tiskovnemu fondu, kajti nedvomno so prizadeji vsled krize tudi delavski listi. Nabralo se je v podporo listu \$7.44. Hvala vsem. Sodrug in somišljeniki, delujmo, da bomo prišli na prihodnjo konferenco v večjem številu in z večjimi uspehi.

Poročevalec.

Naznanje klubom in društvom Prosvetne matice v Ill. in Wis.

Društvom Prosvetne matice in klubom JSZ. je bilo prošla nesec pismeno sporočeno, da se prihodnja konferenca vrši v nedeljo 28. septembra v Sheboyganu, Wis. v Fludernikovi dvorani. Začne se ob 9. popoldne.

Vabila sem poslal vsem društvom Prosvetne matice v delokrogu te konference. Ako katero pisma ni prejelo, naj vzame naznanje to obvestilo ter izvoli delegate.

O brezposelnosti se danes veliko govori. Če se bi toliko razglabljalo o vzrokih brezposelnosti ter kako jih odpraviti, kolikor se jamra in kritizira, bi delavske politične ter strokovne organizacije rapidno rasle. Toda delavci se vse premalo brigajo zanje, in zato pada šiba brezposelnosti in znižavanja plač po njihovih hrbitih. O, naj bi padala, če ne bi zadelo tudi tistih, ki se žrtvujejo v borbi za izboljšanje življenjskih razmer za delavce.

Jesen je na pragu, kmalu bo zima, ljudje pa tarnajo, kaj bo! Tudi volitve se bližajo, toda nanje prav malo mislijo. Kapitalistično časopisje že dolgo obeta, da je prosperiteta spet na pohodu. Pa je ni od nikoder in tudi ne izgleda, da se bo to zimo kaj izboljšalo — mogoče prihodnjo pomlad... "če" — — — Torej vrhunec

"prosperitete" bomo imeli priliko uživati prihodnjo zimo.

Iz tega se ne izcimi nič priklada, pravi ta ali oni. Eni so mnenja, da sta nož in revolver še edino sredstvo, s čemur naj se bi brezposelnost odpravila. Jaz pa pravim: Na volilnem listku napravite križe pred delavskimi kandidati in še svoje tovariše podučite, da store isto. To je najenostavnejše ter najcenejše sredstvo, ki vam ne bo povzročilo nobenih nepravil, pač pa vas privedlo na pot zmaganja brez velikih žrtv.

Orožje pride v takih borbah v upoštevanje, če ni boljše poti do cilja. Delavci v Zed. državah imamo svojo organizacijo, ki nam nudi vse prilike k zmaganju. Treba je le, da se je oklenemo. V svrhu uspešnosti pa je seveda potrebno, da so zadostno izobraženi in da znajo disciplinirati samega sebe v organizaciji. Če vsakdo vleče stran od drugega, je moč celote razdrobljena. Kadar se bo delavec zavedel, da mora biti organiziran in aktiven tudi takrat, ko ima zaslužek in se mu razmeroma dobro godi, bo postalo delavsko gibanje tudi v tej deželi močno. Kadar pa se človek že potaplja, ne more pričakovati rešitve od sredstva, katerega je vse življenje zanemarjal ter ga pustil daleč stran od svoje poti.

Na konferenci v Sheboyganu v nedeljo 28. sept. bomo govorili o takih problemih. Vsi, ki imate avte, privedite s seboj toliko sodrugov in somišljenikov, kolikor je zanje prostora. Mi hočemo veliko udeležbo, živahne razprave, dobre sklepe in pa ljudi, ki jih bodo izvajali. Taka je pot do rešitve delavskega ljudstva.

Martin Judnich,

tajnik konference.

Iz Moon Runa, Pa.

V naši naselbini sicer ni posebnosti, s katerim bi mogel vzbujati radovednost javnosti. Dela se slabo, bodisi v tovarnah ali rojih. Naredimo po par šihov na teden, da je za sol. Društvo imamo na izbero. Zastopane so tu z njimi SNPJ., SSPZ. in SSPD. Imamo tudi socialistični klub, ki dobro napreduje.

V nedeljo 28. septembra se bo vršila pri nas konferenca JSZ. za zapadno Pennsylvanijo. Časa je mnogo, zato čitamo vse, kar nam pride v roke. V Am. Slovincu sem bral Trunkovo polemiko s pueblskim "Kritikom", ki dopisuje v Prosveto. Kregata se radi vere in takih stvari, ki jih menda piše ta iz dolgočasia. Ta "kritik" je bivši urednik "Glasa Svobode" in tudi Am. Slovincu, v katerem ga sedaj "pere" župnik Trunk. Zdi se mi, da piše ta polemiko na dolgo in široko tudi onadva iz dolgega časa. Pač vsakdo po svoje.

Joseph Seme.

Iz metropole o vremenu in drugem

Collinwood, O. — V metropoli nam nagaja vreme, ker ga kontrolira demokratijski boss 23. warda Louis Pirc s svojo "Ameriško Domovino". To ni po volji našemu republikanskemu krožku in njegovemu republikanskemu načelniku 23. warda Mr. Grillu, uredniku "Enakopravnosti". Raditega v "E." vedno protestirajo proti vremenu, kakor ga oznanjuje "A. D." Boljše je namreč, da se Slovenci priljubimo republikancem nego demokratom, ker bomo s tem dosegli večje priznanje kot narod.

Pirc je hotel pokazati slovenskemu republikanskemu krožku, da je "cheap" politika, ki se priklanja imenom obeh strank, še najboljša. Citateljem je natvezil, da je dobil slikar Božidar Jakec odlično priznanje, ker je povabljen, da naslika republikanskega predsednika Zed. držav Herbert Hooverja. Ali s tistim slikanjem ni bilo nič, dasi je bilo Hooverju neizrecno hudo. Pirc je takrat pisal, da ga je oprostil Hooverjev tajnik in sporočil, da bi Jakec bil nedvomno povabljen v belo hišo, da napravi portret, če ne bi bil nedavno prej predsednik odslavlil dva odlična ameriška slikarja, ki sta hotela napraviti predsednikovo sliko. Sicer pa so Jakca sprejemali v Washingtonu v najodličnejše kroge vsekrižem. Taka čast za narod, in pa za "politiko". Kdo je že pravil, da bi politika ne smela imeti nič s kulturo?

Pirc torej s svojim "pullom" ni dosegel, da bi Jakca slikal Hooverja, in "E." se sedaj norčuje, da je s tisto "novico" slepil čitatele, in da je bilo vse skupaj raca. Da pa pri "E." pokaže svoj "pull", so poskrbeli, da je Jakca naslikal zveznega senatorja McCullocha. To je bil seveda "triumf" za umetnika, kar pripomore, da on več zasluži, "E." pa pokaže svoj republikanski "vpliv". Vse to ne košta nič drugega kot to, da bo morala "E." in njeni ljudje pokloniti glasove dragih rojakov republikanski stranki.

Radi slike, in pa radi glasov dragih rojakov je nastal boj med listoma, ki sta na dejniški seji složno in skupno odkrivala "čikaško politiko", ki ruši "slogo v metropoli". Sedaj pa razkrivata svojo politiko, s katero izrabljata celo rojaka umetnika v interesu republikanske in demokratske politike. Če so za umetnost radi umetnosti, čemu niso svojega političnega vpliva porabili za umetnost, namesto za politiko? Well, mi hočemo plezati po nekemu. Npr., hoteli smo plezati kvišku po slovenskih delavcih, ker pa imajo trde buče, moramo porabiti druge metode in prilike, recimo umetnost in kulturo. Zato smo se jezili pred

letom, ker operni pevec ni prišel direktno k nam. In "Zarja", ki se je tako lepo razvila pod socialističnim klubom, ali naj se poje "tistim socialistom"? Nikakor ne! Mi gremo med Amerikance po republikanski "vpliv".

Ce bi bili socialisti prirojeni po takem modelu kot ga žele njihovi nasprotniki, potem bi še šlo. Socialisti npr. ne odobravaljo izrabljanja kulture in umetnikov v interesu sebične politike, kakor jo zastopajo naši "demokratje" in "republikanci".

Rojaka Fr. Hayna s soprogo Rose ter dvema hčerama, in Matt Pšler so se vrnili z obiska stare domovine 23. avgusta. Hvalijo in grajajo, kakor je že navada nas vseh, če se nam kaj ne dopade. Večinoma so bili zadovoljni.

Hayna je dal kot vesten zadrudni delavec v Clevelandu posebno pažnjo kooperativam. Pravi, da so delavci v starem kraju, kar se zadrudništva in tudi politične organizacije tiče, daleč pred nami. Poučil se je o vseh zadrugah v Ljubljani, v Mariboru in drugod v slovenskih krajih. Delavci in funkcionarji delavskih ustanov so naše ljudi povsod lepo sprejeli.

Bil je med onimi, ki so potovali po Jugoslaviji za polovično vožnjo, ki pa ni bila polovična. Amerikancem so dobro solili povsod.

Frank je prinesel tudi precej knjig, ki jih podarj čitalnici SDD. Meni je prinesel konjička s piščalko od zadaj. Dober je za spomin!

Frank Barbich.

Čemu boji v naselbinah?

Iz Penne. — Čitamo o bitkah v Clevelandu, v Milwaukeeju, o čikaških in drugih preprih. Eni imajo kot bi rekel tehtne vzroke, največ pa je v stvari osebnosti, ki se jim podžiga bolj in bolj. Greš na piknik, pa vidiš tu gručo, tam gručo, ki se prička za prazen nič. Vse zaradi osebnosti. Ljudje enega mišljenja se zasovražijo, in namesto, da bi delali skupno za skupno stvar, si mečejo drug drugemu polena pod noge.

Primeri se celo, da padae včas pest, ki vpliva kakor petrolej na ogenj. Plamen razpaljenih strasti se dviga vse višje. Čemu tako, rojaki!

Kriza je v naselbinah, mnogo ljudi ne dela, prihranki pohajajo, tisoče naših ljudi je tako postaranih, da ne dobe več dela tudi če bi ga bilo mladim na razpolago, podporne organizacije morajo izplačevati več in več — mi pa, namesto da bi se v takih kritičnih časih bolj in bolj družili ter reševali kar se da rešiti, in gradili, kolikor

graditi moremo — se pa kregamo zaradi tega, onega, tretjega, ker je tak in tak, ker je to in to rekel, ker mu je "samo za čast" — pa kaj bi našteval! Če se to stanje ne spremeni, bomo čez nekaj let vsi skupaj tepeni. Izprevideli bomo, da se zamujeno ne da več popraviti. Kar je poštenih in dobromisljih, strnite se skupaj, na mesto da si vzružate živce in kvarite razum. Organizirajte se v socialističnih klubih in postanite socialisti ne samo po imenu, nego v resnici. Pravite, da vam je le za pravico. Pesnik Tone Seliskar pravi tole o preprih med delavci: Sovraštvo se je razpelo med vas, brat bratu je pljunil gnev v obraz, ves narod — kakor sami predložki — v vsakem predložku: Pravica.

Kako pa to mislite, bratje, s Pravico — če je med vami senca oslovka zarita?

Jaz pa vam pravim: Pojdite brat k bratu objet se, pojdite brat k bratu pogledati roke in srce — in videli boste žulje na dlani, trpljenje v srcu.

In boste dejali: O, saj si ti res moj brat!

Sama resnica je v tej pesmi, veliko je povedanega v nji, in dragocen je nasvet, ki nam ga daje. Bratje, ravnajmo se po njemu!

Premogar.

Vinska trgateg gospodinj-skega kluba

Detroit, Mich. — Apelimam na vse tiste, ki še niso pri naših dveh gospodinjstvih klubih, da se jima pridružite. Delokrog enega je na east side, in drugega na west side. Oba gojita dobro delo, in oba sta koristni ustanovi. Iz svojih izkušenj vem, koliko tak klub lahko pomaga človeku v boleznih. Za vse, kar so članice storile zame — in bilo je veliko, jim izrekam najtoplejšo zahvalo.

Članice gospodinjstvskega kluba na West Side prirede vinsko trgateg v nedeljo 7. sept. ob 3. popoldne v Delavskem domu na Artillery Ave., na katero je vabljeno vse naše občinstvo. Vemo, da so slabi časi, toda zabava ne škodi. Imejmo jo vsaj toliko, kolikor v teh časih mogoče. Članice zagotavljajo, da bodo poskrbele za čimboljšo postrežbo.

Mary Rant.

Konferenčno zborovanje JSZ v Sheboyganu dne 28. septembra

Konferenca JSZ. za severni Illinois in Wisconsin se vrši v nedeljo 28. septembra v Fludernikovi dvorani. Vsa društva in klubi so dobili od tajnika Martina Judniča o tem obvestilo s pozivom, da izvolijo zastopnike.

NAJVEČJA
SLOVENSKA
KNJIGARNA

CANKARJEVE IN
DRUGE KNJIGE

Pišite po cenik
PROLETAREC

KONFERENCE KLUBOV J. S. Z.
IN DRUŠ. PROSVETNE MATICE

MOON RUN, PA.

konferenca v nedeljo 28. septembra.

SHEBOYGAN, WIS.

konferenca v nedeljo 28. septembra.

Klubi in društva v njunih delokrogih naj skrbijo,
da bodo zastopana s svojimi delegati.

V socialistično gibanje spadajo stari in mladi

Chicago, Ill. — Prošli petek se je vršila v klubu št. 1 diskuzija o vprašanju, ki ga je na zboru JSZ. v Detroitu sprožil Mike Ladevich, namreč, da je za bodočnost našega gibanja boljše, ako posvetimo glavni del naše agitacije mladini, kajti med priseljenci so v bodoče večji uspehi onemogočeni vsled tega, ker so ostareli in ker si vsled posebnih razmer niso mogli razširiti obzora, zdaj pa, ko so stari, je že prepozno. Referate so imeli John Rak, Filip Godina, Donald J. Lotrich in Joško Oven. Nihče teh ni zastopal stališča, da so uspehi naše agitacije med starejšimi priseljenci v bodoče izključni, pač pa, da naj se med njuno agitacijo čimbolj, da se pridobi v pokret vse, ki so naši somišljeniki in ki so sposobni postati aktivni socialisti, pri tem pa naj se seveda deluje kolikor največ mogoče med mladino. Proces organizacije kakor je naša je, da pristopajo vanjo mladi člani, se v nji izvežbajo, si naberejo izkušenj in se tako vposobijo za vodstvo in za učitelje drugih mladih članov, ki pristopajo leta pozneje. Socialistično gibanje je stvar vseh delavcev, brez razlike na starost in spol. Mike Ladevich, ki je bil prisoten, je dejal, da s svojo izjavo na zboru ni mislil napraviti vtis, da naj se med stari delavci več ne agitira, nego le, da naj se posveča glavni del pažnje agitaciji med mladino. Na vsak način pa moramo skrbeti, da ostanejo v klubih ne le sedanji starejši sodrugi, nego da dobimo za povratek tudi one, ki so že bili pri nas in one, ki so naši somišljeniki. O predmetu je izvajal svoje misli tudi Peter Kokotovich, ki je dejal, da je človeška družba kompliciran stroj, katerega moramo razumeti, ako hočemo biti uspešni delavci za socializem.

Udeležba je bila dobra v zvezi odsotnosti članov in diskuzija interesantna. Kaj bo predmet prihodnje diskuzije, ki bo četrty petek v septembru, sporoči v kratkem klubov odbor za aranžiranje diskuzij in predavanj. — P. O.

Parna lokomotiva brez dimnika

Lokomotiva, ki je tu na sliki, je bila na svetovni razstavi v Luttychu, Belgija. Njena posebnost je, da nima dimnika, in da nosi premog v peč konvektor, ki je nadomestil kurjača.

Mr. Stautu v album

Milwaukee, Wis. — Zopet ste izlili svoj srd v nadi, da očrnete pred članstvom JPZS. skupino poštenih ljudi, kateri se ne boje pogledati naravnost v obraz prijateljem kakor sovražnikom. Zilili ste golod gnojnice na društvo, katerega so ustanovili ljudje poštenih namenov s poštenimi metodami po pravilih "Sloga".

Očitke mečete kar na debelo. Ali res mislite, da je naselbina tako brezupno nevedna, da veruje vse kar ji natvezite? Ali mislite, da ne bodo tisti, ki še slede vaši taktiki, nikoli izpregledali? Kar trdite, bi morali podpreti z dokazi. Dokazite prosim, g. Staut! Postavite tiste razdirače, tiste lomilce priseg in izdajalce Sloginega imena pred Slogine instance, pred tribuno članstva JPZS., da se grešnike kaznuje po pravilih!

Nismo razdiralci, g. Staut. Nasprotno. Naš namen med drugim tudi je, voditi neizprosni boj proti vsakemu, ki pod krinko bratske ljubezni skuša škodovati Slogi. Razkropljeni smo bili v različnih društvih in zasmehovani od zapeljanih bratov. Naša izvajanja na sejah se je pobijalo s taktiki iz vaše šole — z zmeranjem skoviča.

in kričanjem. Zato smo se odločili ustanoviti novo društvo, oziroma dobiti zanj zadostno število nečlanov, da pristopijo k zvezi in ustanove novo postojanko, h kateri bi pristopilo tudi 75 tistih, ki so se za stvar izrekli. No, in dvajset novih je ustanovilo društvo, katerega so dali ime "Bled". In tako je sedaj to novo društvo s 95 člani tukaj, pa če je vam všeč ali ne.

Članstvo "Bleda" vam slovesno obljublja, da bo varovalo "Slogine" interese, in gledalo na to, da bo "Sloga" res zopet prišla na pota sloge, ki bo do garancija, da ne bo mogla služiti za sredstvo kakemu prefriganemu pustolovcu.

Za Pub. O., Frank Puncer.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Več dopisov je prišlo prepozno, da bi jih mogli priobčiti v tej številki, ker je obratovala tiskarna, v kateri se list tiska, prošlo soboto pol dne, v ponedeljek je bil praznik, in ob enem je bil urednik poldrug dan odsoten vsled slavnosti društva SNPJ. v Indianapolisu.

Eni dopisi so za to številko iz navedenih vzrokov skrajšani, drugi pa bodo priobčeni prihodnjič, ravno tako potopis Anton Sularja in članek Jos. Sikoviča.

Urednikova pošta v "E"

Cleveland, O. — G. Križmančič spet rešuje primorske Slovence, zopet s pomočjo JRZ., katero mu je v želodcu in si ga ne more z nobeno odvajalno toniko odpraviti. Pika socialistično gibanje in cepi dlako. Klub št. 27 mu je trn v peti. Tak je biznis. Če pa bi govoril na podlagi dejstev, in če mu je za uboge Slovence v Musoliniji, tedaj naj se priaruži onim, ki so fašizmu resnična nevarnost, in ki so proti fašizmu povsod, ne samo na Laškem. Tudi Gardnu je napravil pridigo. Če se bo Gardnu vredno zdelo, gotovo mu bo odgovoril.

O računih se njim ne splača govoriti. JRZ. jih je priobčilo, imelo je javne konvencije, kjer je vsakdo lahko poslušal in poročal listom, ampak rojak Križmančič o tem še nič ne ve. Venomer zahteva, da se denar odpošlje, samo da tukaj ne bo.

Ko se je 1. 1919 "Enakopravnost" inkorporirala, so ji sli socialisti zelo na roko in pomagali, da se je razširila po Clevelandu namesto Prosvete in Proletarca. Načelo skupine, ki jo je izdajala, upravljala in vodila, je bilo gojiti med slovenskim delavstvom kulturo in izobrazbo. To je trajalo nekaj časa. Z menjenjem urednikov se je menjala tudi pisava. Začeli so pozabljati na delavsko srčan lista, zlasti na slovenske delavce.

Ko se je nedavno preselila v druge prostore, je na svoji glavni nadomestila geslo "Neodvisen dnevnik zastopajoč interese slovenskega delavstva v Ameriki" z geslom "Neodvisen dnevnik za omiko in napredek". Oznacbo o interesih delavstva je izpustila, v politiki pa je čisto krenila v republikanski tabar.

Dne 17. avgusta je imel piknik klub št. 27 skupno s pevskim zborom "Zarja", ki je imel lepo udeležbo. Glavni zastopnik "E." je rekel pred delavci, da bi rajše denar strgal, kakor pa ga dal "hudičem socialistom". Lepa hvala za "naklonjenost", prijaznost in rodoljubno ljubav.

G. Birk ml. se je obregnil ob "mučnike", ker niso prišli na "Cankarjev" piknik. Nekje je gmelno, o dežja ni padlo.

Ivan Cankar je bil tudi mučenik. Delal je za ljudstvo. Bojeval se je povsod, da delavstvo zdrži in spanja. Danes se slovenski republikanci norčujejo iz njegovega imena kakor dušebrižniki iz Kristusa.

Pri "Cankarju" je nekaj zavrednih delavcev, ki pa ne morejo storiti ničesar dobrega, ker so v manjšini. Ivan Cankar je bil v svojih najboljših letih bореc za ljudske pravice. Njegov Hlapec Jernej živi in se širi v prevodih. Njegove knjige so dokaz, da je Cankar sovražil hinavstvo, sovražil lažnjive rodoljube, sovražil fraze pustolovcev in koristolovcev, in ako bi se ta Cankar danes prebudil, bi najbrž predvsem naročil, da naj mu ne postavljajo spomenikov z lažjo, in da naj si organizacije, ki ne delujejo v njegovem duhu, ne dajejo imena po njemu. Kam jadramo, je napisal nedavno urednik Vatro. Ta klic bi bil v "E." zdaj večkrat na mestu.

List za omiko in napredek piše, da vprizori "Cankar" v jeseni komedijo "Utopljence", kar bo navzoče razvedrilo in razveselilo. Priporočam odboru, naj pusti te prazne burke ter vprizori kaj lepega, kaj resničnega iz resničnega življenja. Če se hočejo potruditi, gotovo bi dobili kako lepo socialno dramo. V Proletarcu je bilo, da bi se "Cankarju" spodobilo vprizoriti več Cankarjevih iger. Kaj je s "Hlapci"? Mar niso za na oder društva, ki nosi ime avtorja "Hlapec"?

Čikaški "Radnik" se tudi rad pozabava s socialisti. Malokater številka izide, ki se ne bi obregavala obnje. Jako rad vrže sulico tudi v vodstvo S. N. P. J., ker ni v njegovih rokah.

Računa, da bo prihodnja konvencija imela večino na njegovi strani, in s tem ciljem v vidu se "Radnikovi" pristaši že pripravljajo nanjo. — K. T.

Raznoterosti iz Girarda

Girard, O. — Piknik tukajšnjega kluba JSZ. 24. avg. je bil — upoštevajoč sedanji mizeri položaj — nad vse pričakovanje uspešen. Ze zjutraj, ko je bilo skoro vse pripravljeno, je začelo hudo deževati, da smo se morali zateči k rojaku Lešnaku, kjer smo vedrili. Hvala njemu ter njegovi soprogji za pomoč in naklonjenost. Ko se je brane malo zvedrilo, smo šli zopet na pikniški prostor. Ljudje so se pričeli zbirati in vse je postalo židane volje. Kmalu po tretji uri, ko so ljudje še vedno prihajali, ali pa se pripravljali na svojih domovih za odhod na piknik, se je znova ulil dež in priredbo smo morali zaključiti. Da ni bilo te neprilike, bi bil ta piknik eden najuspešnejših v tej sezoni.

V imenu kluba hvala vsem, ki so delali na pikniku, ali nam storili kako uslugo, in nadalje vsem udeležencem.

V soboto 25. oktobra priredi naš klub zabavo in shod, na katerem bo govorila v slovenskem in angleškem jeziku Anna P. Krasna iz Johnstowna, Pa. Poseti nas ob tej priliki tudi s. Jos. Snoy iz Bridgeporta. Točen spored objavimo pozneje.

Več rojakov se je zadnjič naročilo na Proletarca. Zeleti je, da ga tudi vestno čitajo, kajti le tako bodo imeli koristi od njega. Proletarca lastujejo delavci; piše za delavce. To je list, na katerega smo ponosni. Piše za socializem ob vsaki priliki in ob vsakem času. Privatni listi agitirajo v volilnih kampanjah za tiste, ki jim plačajo. Pišejo tako, da služijo kapitalistični politiki, ali delavce slepe sempatam z napadi na kapitaliste in pa z "nepristranostjo" ter "nestrankarstvom".

Peticije, na katere smo nabirali podpise za kandidate socialistične stranke, smo odposlali. Ako je podpisov zadosti — mora jih biti okrog trideset tisoč — pridejo naši kandidati na glasovnico. Volitve so novembra to leto. Tu so jih podpisali vsi, kar je vredno priznanja. Oddajte tudi glasove svoji stranki.

Rojaki, pridružite se tukajšnjemu socialističnemu klubu. Le s pomočjo organizacije smemo računati na uspehe. Socialistična stranka se bori za interese delavcev — torej tudi za tiste delavce, ki ji iz nevednosti nasprotujejo. Tudi trgovci bi ji morali pripadati, ker so po večini samo delavci, ki se ubijajo dolge ure z delom in skrbmi in so po navadi le nekaki zastopniki trgovin na debelo. V socialistični stranki je prostor za vse, ki delajo in so značajni.

Prva Jugoslovanska restauracija

DOMAČA KUHINJA
**Otto and Jerry
Miškovsky,**
lastnika.
4047 W. 26th Street
Se priporoča Slovincem v poset

Richard J. Zavertnik

ODVETNIK.
2552 S. Central Park Ave.,
Chicago, Ill.
(blizu 26th St.)
Tel. Crawford 8200.
Urad v mestu:
160 N. LaSalle St., soba 1100.
V zvezi z odvetništvom
Rodriguez & Molony.

Ali rabite perje za blazine?

Pišite po vsake vrste perje za blazine. Imamo tudi lepe svetovne blazine. Za popolno zadovoljstvo vam jih damo.
ALBERT STETZ FEATHER CO.
138 Passaic St., Passaic, N. J.

Naš klub ima knjižnico, ki razpolaga knjige rojakom prosti mali odškodnini. Te priložnosti se ljudje še ne poslužujejo v zadostni meri. V knjigah je vse znanje sveta. Nudijo razvedrilo, kakor nobena druga stvar.

V soboto 6. sept. bo imelo društvo "Bistrica" (D. Z.) zabavni večer na znani Slovenski Bistrici. Pekli bodo koruzo ter servirali tudi druge dobrote. Prostor bo električno razsvetljen. — John Kosin.

Zanimive seje kluba št. 1 JSZ

Cicero, Ill. — Prišla seja kluba št. 1 v Chicagu se mi je zdelo izredno zanimiva. V diskuziji o vprašanju, če se more med onimi rojaki, ki so se pred mnogimi leti priselili v to deželo, še delati uspešno za socializem, ali pa je bolj priporočljivo, da se posveti glavno pozornost mladini, je nastopilo več dobrih govornikov. Iz teh razprav dobe dober upogled člani kot nečlani. Slednji imajo s tem priložnost, da se seznanijo z delavskim gibanjem in se polagoma tudi sami udeležijo zanj.

Zelo priporočam, da kadar vidite v Proletarcu naznanilo, da bo v klubu diskuzija, pridite tudi tisti, ki še niste člani ali članice. Povabite svoje znanke in prijatelje. Vsak je dobrodošel. Zelo priporočam ženskam, da prihajajo na klubove seje. Če še niste članice, boste vsaj videle, ali vam delo kluba ugaja ali ne, in če boste z njim zadovoljne, se mu boste pridružile. Jaz imam namen pristopiti na prihodnji seji.

Izvajanja Joškota Ovna v diskuziji na prošli seji o omejenem predmetu so zadelo v živo. Naglašal je, da se mora človek učiti, da spozna socializem, in biti mora trden, da ostane član socialistične organizacije. Omahljivci odpadejo. Postati trden socialist, je dejal Oven, je mogoče le takrat, kadar razumeš prepričati samega sebe.

Joško Oven je nadarjen, pri kupen govornik; organizacije, ki imajo namen sklicati shod ali aranžirati predavanje, bodo napravile dobro premišljen korak, če čimvečkrat povabijo za govornika Joškota Ovna.

Na delavskih zborovanjih se učimo, čemu je na svetu toliko gorja in po čigavi krivdi. Gospodujoči drže ljudstvo v nevednosti, zato da mal odstotek izvoljenih živi v izobilju ter si kupi bogastva.

Zene in matere, ves svet je v tekmah, da bi napredoval. Zanimivo tudi me, da dosežemo kolikor mogoče za prospeh naših otrok in človeške družbe s pomočjo delavskih organizacij. Najprvo je potrebno spoznanje, potem bomo šle lahko brez omahovanja po začetni poti.
Kristina Turpin.

Waterloo Dry Cleaning Co.

COLLINWOOD, O.
Frank Trebec,
lastnik
Čistimo, likamo in popravljamo
moške in ženske obleke
15805 Waterloo Rd.
Tel. Kenmore 1275

"New Leader"

angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarec".

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerno. Postrežba točna.

Zadružna banka Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA
KOLODVORJA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI
ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najb-ljšeju obrestovanju.
 - 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
 - 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.
- Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.
- Obručajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na
Zadružno banko v Ljubljani.

MOŠKE OBLEKE

100% IZ ČISTE VOLNE
\$16.50

LAWNDALE CLOTHING HOUSE

3649 West 26th St., blizu Lawndale

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 2012
A. H. Skubic, predh. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

"Taškent-kruha bogato mesto"

"... Sidor in Jermolaj sta sedela in prisionila brade na dvignjena kolena. Ženaki z dekletcem sta ležali raztegnjeni. Starec se je zvil v klopčič in si je položil pest pod glavo, a vojak, gledajoč svojo leseno nogo, je rekel gluho, z ravnodušnim, mrtvim glasom: "Propadli bomo..."

Miška je s strahom gledal mužike, onemogle od pota, pogledoval je v steno, ki je bila brez življenja in ljudi, in srce se mu je krčilo. Ako je postaja blizu, je dobro, a če je do nje še štirideset verst? Oddrobel je majhen košček v žepu, ga vtaknil v usta, da bi s kruhom umiril pojavljajoči se nemir. Vojak je pogledal na Miškov žep z lačnimi očmi: "Imaš kruh?"

Miška je prestrašen pogledal svojega tovariša Trofima. In Trofim mu je pomagal iz nevarnosti, da mu kdo ne odvzame košček. Z lenim glasom je rekel: "Kakšen kruh? ... Glino žulji!"

Po stepah, ob progah, v vaseh, ob rekah so mrli ljudje od silne lakote. Miška pa je šel in šel, se lovil za vagone, da pride v Taškent, kjer je kruha v izobilju.

V Proletarcu prične pod gornjim naslovom dne 18. septembra izhajati ruski roman iz dni velike lakote, ki jo je povzročila suša skupno s posledicami svetovne vojne, revolucije in civilne vojne. Spisal ga je Aleksander Neverov in na slovensko prevzel znani delavski književnik Ivan Vuk. Pošljite naročnino čimprej, ako vam je potekla, da boste imeli priliko čitati to povest.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles PogorelecSUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3839 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

NERVOZNA ITALIJA

Fašizem v Italiji živi predvsem od hujskarnja na vojno razpoloženje. Opojil je Italijane s frazami o veličini in moči njihove domovine, ki se mora uveljaviti v svetu, ki mora postati vredna naslednika rimskega carstva. To pa je naloga, ki jo ne more izvršiti nihče, razen fašizma. Gromovite besede, ki jih razmetava v svojih govorancah il duce, mičejo, in fašizem je res pritegnil nase mnogo ljudi, toda kaj pa, če se naklonjenost ljudstva napram Mussoliniju ohladi? Begunci, ki podvzamejo vse, da uidejo preko Alp ali kakorkoli iz fašistične ječe, prinašajo s sabo neugodna poročila. Ljudstvo živi bedno. Svobode nobene. Spijonaze v cvetju. Industrija životari. Davki gredo največ za "obrambo" — to je, za pripravljanje na vojno. Tiskati in čitati se sme edino kar dovoli fašistična cenzura. Za vsak prestop ek je kaznen ječa, za "nelojalneže" so izolirane kempe na otokih, ki značijo počasno smrt.

Sosedne države so v strahu pred nervoznim fašizmom. Nevarnost je, da bo v krizi, v katero prej ali slej zagazi, vzporedil histerične provokacije, ki bi bile signal za novo klanje!

V Italiji ni proti fašizmu sedaj nobene organizirane opozicije. Bila je zatrta s postavitvami s silo, ki je pobijala socialistične voajtele, druge vrgla v ječo, ali jih poglala v inozemstvo. Edina opozicija, ki postaja opasna, je izgubljanje vere med ljudstvom v fašistične odrešenike.

Mussolinijev režim si lasti tudi poseben privilegij poitaljevančevati narodnostne manjšine. Medtem ko so manjše države s posebnimi klavzulami v mirovni pogodbi prisiljene varovati interese narodnostnih manjšin v jezikovnem in kulturnem oziru, pravi Italija, da njo to ne veže.

V Trstu se je pričela 1. sept. obravnava proti 80 Slovincem in Hrvatim, ki so obtoženi umorov, požigov in drugih terorističnih dejanj proti oblasti in državi. Pet izmed njih je obožanih direktne krivde bombnega atentata na urad fašističnega lista Popolo di Trieste februarja t. l., v katerem je bil en urednik ubit in nekaj oseb ranjenih.

Na fašistična nasilja so nekateri Slovenci in Hrvatje nedvomno odgovarjali s protinasilji. Mnogo oseb, ki jih je oblast spoznala krivim, je bilo že obsojenih, mnogo jih bo obsojenih sedaj. Vsak nasilni čin, ki ga fašistična oblast pripise Slovincem, znači toliko hušji pritisk na celoto; služi ji za preteživo, da slovenski tisk in slovensko organizacijo popolnoma onemogoči. Rešitev proti terorju in brezpravnosti pa ni v posluževanju enakega sredstva, nego v podpiranju gibanja, ki stremi vreči fašizem. Močno gibanje zavednega delavstva je edina sila, pred katero je fašizem v strahu. Kdor je proti fašizmu in za osvoboditev narodnostnih manjšin ter italijanskega delavstva, naj postane aktiven v socialistični-delavski internacionali.

OBLEKA IN ZDRAVJE

Ali postajajo moški slabšeji in ženske fizično jače, kakor so bile? Bivši newyorški zdravstveni komisar dr. Thomas Darlington pravi, da bodo moški morali nositi manj obleke, če hočejo v zdravstvu in v fizičnem razvijanju tekmovali z ženskami.

Mentalnost in vitalnost moških ni mnogo napredovala v prešlih 25 letih, pravi omenjeni zdravnik, medtem ko je v isti dobi postala povprečna ženska večja, močnejša, živahnejša in mentalno samostojnejša. Ako si ohrani sedanjo modo lahkih oblačil, se v omenjenih svojstvih še bolj izpopolni. Težke obleke, ki jih nosijo moški, ugonablajo njegov odpor proti boleznim, izvaja dr. Darlington. Izgleda, da se moški še ne bo tako kmalu iznebil stare mode, ki mu oklepa vrat in život, kajti ce bi se hotele ženske ravnati po nasvetih svetih mož, bi se tudi one morale ogrinjati do vratu, si pokrivati noge do pete in roke do zapestij, čemur pa se na vso moč branijo, in kot razvidimo iz izjav zdravstvenih avtoritet, imajo zelo tehten vzrok.

V Curtisovem aeroplanskem pristanu med Chicago in Waukeganom so se vršile velike letalske tekme, v katerih so sodelovali pilotje raznih narodnosti, ameriške armade in individualni pilotje. Slika prikazuje ravno, ko je eno letalo padlo na tla ter se valod eksplozije gasilna užgalo. Pilot je zgorel, eden izmed delavcev pa je bil ubit. Tek-

nam in drugim poletom je nekatere dneve prisostvovalo do 45,000 ljudi. Ta katastrofa je povzročila med množico paniko, in stražniki so imeli mnogo posla, predno so jo pomirili. Skušali so preprečiti tudi snemanje filmov in slik, ker niso rekli za tak business, toda nekaj so jih častniški fotografi vsemu rešili.

LJUBLJANSKO PISMO

Cankar se je v nebesih zamislil -- ker so mu odkrili spomenik. -- Izletniki SNPJ se mufajo po Jugoslaviji. -- Prvi izletniki že odhajajo. -- Ameriški hlapci Jerneji položili Cankarju venec na grob

Ljubljana, sredi avgusta.

Izletniki SNPJ, ki so dospeli v treh skupinah, so priridili izlet po Jugoslaviji, ki je trajal teden dni. Dne 27. junija se je vršil v Ljubljani ameriški dan z zabavo na vrtu hotela Tivoli, ob 8. zvečer pa se je v dvorani istega hotela vršil banket za ameriške izletnike in povabljenice. Izrečenih je bilo več napitnic; katerih nekatere so bile zelo korajžne. Naslednjega dne so izletniki odpotovali zjutraj na izlet po Jugoslaviji. Izletni urad je organiziral izlet Ljubljana—Split, iz Splita s parnikom na Dubrovnik, iz Dubrovnika izlet v avtomobilih čez Lovčen na Cetinje, potem iz Dubrovnika z vlakom v Sarajevo, od tu v Beograd, nakar se je v Zagrebu izlet zaključil. Železniška ljubljanska direkcija je dala na razpolago tri vagona I. in II. razreda, a ker je bilo izletnikov manj, kot smo pričakovali, so en vagon odklopili in smo se tako vozili v Split v dveh vagonih. Prostor je bilo dovolj, tudi za spajne ponoči. Vseh skupaj je bilo 68, med temi nekaj domačinov. Po vožnji preko lepe Dolenjske in Bele Krajine, preko Like smo dospeli v torek zjutraj v Split. Čim smo z vlakom preplezali obmorski planinski pas in se je odprlo pod nami morje, smo začutili dalmatinsko sonce. Na kolodvoru v Splitu so nas pričakali zastopniki Delavske zbornice ter Putnika (organizacije za tujski promet), ki so nas spremili v pripravljene hotele. Po okrepčanju smo se v raznih skupinah raztepli po mestu, ogledovali starine, Dioklecijanovo palačo, veliki spomenik Grguru Ninskemu, delo Meštroviča, nakar je ena skupina odšla v arheološki muzej, kjer nam je sluga Miho, ki dela že 32 let z znanstvenikom arheologom dr. Buličem, razkazal izkopane starine: spomenike, sarkofage, mozaike itd. Izletniki so se čudili bogastvu tega muzeja. Ko smo se opoldan spet sešli vsi h kosilu, so vsi izletniki kicali radi vročine. A je že tako — Dalmacija je dežela solca. Popoldne smo v treh avtobusih napravili izlet skozi staro izkopano mesto Solin v Trogir, ki je lep dalmatinski biser. Jape, ki je imel s seboj filmsko kamero, je seveda pridno vrtil.

Po povratku iz Trogira smo se povzpeli še na splitsko planino, na zeleni Marjan, nakar smo se vrnili v mesto k večerji.

Drugega dne smo odpotovali s parnikom "Dubrovnik" v Dubrovnik, kamor smo dospeli po deveturni lepi vožnji zvečer ob 6. Tamkaj smo prenočili, naslednjega dne pa smo v avtomobilih pihotili preko Konavlj v Boko Kotorsko do Kotora. Nekateri so tu ostali, drugi pa so se v avtomobilih povzpeli preko lovčenskih serpentin na Cetinje, glavno mesto kame-nite in siromašne Črne gore. Tamkaj smo imeli tudi kosilo. Po kosilu smo se vrnili z avtomobilom v Dubrovnik. Vožnja v eno smer je trajala pet ur. Ta del izleta je bil eden najlepših. Se istega večera smo z vlakom odpotovali iz Dubrovnika proti Sarajevu, kamor smo dospeli v petek opoldne. Tam smo spet prenočili, naslednjega dne pa nadaljevali vožnjo v Beograd, kamor smo dospeli v nedeljo zjutraj. Zvečer smo odpotovali v Zagreb, kamor smo dospeli v ponedeljek zjutraj. V Beogradu kakor v Zagrebu so nas pričakali na postaji zastopniki Delavske zbornice, ki so nam povsod šli zelo na roko. Celo beograjska občina je napravila lepo uslugo: dala je izletnikom tri avtobuse zastoj na razpolago, da so se odpeljali na beograjsko grob Avalo. Tamkaj je govoril "neznaneža vojaka", na katerega ponavadi polagajo vence razne skupine izletnikov in delegacije. Izletniki SNPJ niso položili seveda nikakega venca.

V Zagrebu je Delavska zbornica priredila vsem izletnikom zajtrk.

Izletniki so bili s potovanjem zelo zadovoljni, nadvse jim je ugajala Dalmacija, ki jo zdaj kar ljajkajo. Za zabavo so skrbeli pevci z Rozo Stegovičevom na čelu, ki je venomer prepevala ter imela svoj krog pevcev kar nekako organiziranega, v drugem kupeju je bila spet skupina krog Šulerja, ki je tudi prepevala, obenem smo se v cilju zabave mufali po vagonih od kupeja do kupeja ter skrbeli, da nam je šlo kolikor mogoče dobro in kratkočasno. Izletniki so rekli, da moramo skrbeti za gud tajm ...

V nedeljo 10. avgusta je bil na Vrhniki odkrit spomenik Ivanu Cankarju. Po velikih debatah, ki so bile potrebne, ampak brez haska in učinka,

je bil spomenik torej vendarle odkrit. O zgodovini debat o spomeniku smo že pisali. Odbor je torej izbral Jurkovičev spomenik, ki predstavlja Cankarja sedečega, z glavo naslonjeno na roko in zamišljenega. Izbrali so ga menda zato, ker je sila podoben pokojnemu pisatelju. Hoteli so torej imeti Cankarjev telesni lik pred seboj.

Kako se je izvršilo odkritje? Odkritje je bilo patrijotično slavlje, ki je začelo v soboto zvečer z bakljado in godbo ter akademijo v Rokodelskem domu. V nedeljo pa so avtobusi in vlaki pripeljali res mnogo gostov z vseh strani, saj ima naše ljudstvo tako rado hrupne parade. Dospeli so tudi zastopniki oblasti in zastopniki vojaštva, bili so navzoči mnogi rodoljubi iz naše doline ient-florjanske, le Cankarjevih ljudi iz nižave ni bilo mnogo. V sprevodu, ki ga je otvorila sokolska konjenica, so odkorali gostje k maši, po maši se je sprevod ustavil na Klancu pred Cankarjevo rojstno hišo, kjer so odkrili (občina) spominsko ploščo, nakar so odšli vsi na glavni trg, k spomeniku...

Najprej je spregovoril Fran Jurca, predsednik odbora ter pozdravil najprej zastopnike oblasti in vojaške, nato pa zastopnike ameriških rojakov, ki so toliko pripomogli k zgraditvi spomenika. Ko je padla zavesa, je godba zaigrala Bože pravde, Lepo našo domovino ter Naprej, zastava Slave... Potem je govoril pisatelj Finžgar svoj govor, ki je bil res lep in pravičen in vreden Cankarja. Finžgar je končal svoj govor tako-le: "Narod, ki ima enega Prešerna in enega Cankarja, je narod zase in vsaka druga trditve je zmota in grehota! Slava Cankarju!"

(V ponedeljskih listih ljubljanskih je ta njegov stavek natisnjen, v večeršnjih pa manjka. Cenzura ga ni pustila "skozi".)

Potem so govorili še drugi, nakar se je za povabljenice vršil v Rokodelskem domu banket, na katerem je bilo izrečenih več napitnic, v katerih so govorili, da ta spomenik ni postavljen samo Cankarju, ampak sploh vsem mrtvim, ki so ustvarjali današnjo samostojnost in svobodo itd. Potem se je vršila veselica, pili so in bili židane volje prav do zore.

Potem so govorili še drugi, nakar se je za povabljenice vršil v Rokodelskem domu banket, na katerem je bilo izrečenih več napitnic, v katerih so govorili, da ta spomenik ni postavljen samo Cankarju, ampak sploh vsem mrtvim, ki so ustvarjali današnjo samostojnost in svobodo itd. Potem se je vršila veselica, pili so in bili židane volje prav do zore.

Cankar pa je v bronu sedel na svojem podstavku ves zamišljen. Prav tako se je brčkone zamislil v nebesih in se razžalostil, kaj počno ž njim spodaj na zemlji. Vsekakor si je v avsti, da ni bilo zanj lepše misli od te, da so ameriški hlapci Jerneji zbirali za njegov spomenik. Toda spomenik, kakršen je ta, postane slejkoprej le prostor za odlaganje vencev posameznih delegacij in ventil za patrijotične izbruhe teh in onih.

Zato je bila mnogo bolj posrečna misel one skupine ameriških izletnikov, ki je v nedeljo položila na Cankarjev grob pri sv. Križu venec iz ciklam in samih rdečih rož ter z napisom na rdečem traku: "Tvoja dela so tvoj največji spomenik — Ameriški hlapci Jerneji."

Zakaj — spomenik ponavadi cenijo največ radi spomenika, ne radi človeka, ki mu je postavljen. (To so Cankarjeve besede!...)

V. V., Ljubljana.

Samo 165,000 brezposelnih je v Chicagu

Cenzus biro naznanja, da je bilo po podatkih, ki so jih dobili števci, meseca aprila v Chicagu 165,603 brezposelnih delavcev, ali 4.2 odstotke od celokupnega prebivalstva. Vsem Illinoisu je glasom biroja bilo v istem času naštetih 236,926, ali 3.1 odstotke od skupnega prebivalstva. Poznavalci razmer pravijo, da so te številke veliko prenizke. Tudi predsednik Hoover s svojo trditvijo, da v tej deželi ni več kot poldrug milijonov delavcev brez zasluzka, se moti.

MAKSIM GORKI:

Jetnikova pesem

Iz drame "N a d n u".

Sonce vzhaja in zahaja, v moji ječi je temno. Vse noči in dni stražarji—ah! moje okno stražijo.

Oh le stražite, stražarji, saj tako ne ubežim. Saj bi hotel na svobodo—ah! pa okov ne zdobim.

Ah okovi, ah okovi, mraz železnih teh verig. Saj ne morem vas zdobiti—ah! moram biti vaš jetnik.

Hej, kaj krožiš, črni gavran, mirno v zraku nad menoj. Strežš pač po mojem mesu—ah!

a še nisem, nisem tvoj!

Ptičjih ni glasov do mene, solnca nikdar ni do me. Kot ovla roža vene—ah! od tegobe mi srce.

(Prvi dve kitici prevedel Pavel Golia v svojem prevodu drame "Nadnu", zadnje tri kitici prevedel Mile Klopčič.)

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ.

(Nadaljevanje).

Po absolviranju trierske gimnazije je šel Karl na univerzo v Bonn, da bi po očetovi želji študiral pravo. Po enem letu lahkoživega dijaškega življenja se je preselil jeseni 1836 v Berlin, "središče vse duševne izobrazbe in resnice," kot ga je imenoval Hegel v svojem nastopnem predavanju (1818). Pred odhodom v Berlin se je skrivaj zaročil z Jenny v. Westphalen, hčerko svojega očetovskega prijatelja. Bila je zelo lepa, izobrazena in značajna.

2. Dijaška doba.

V Berlinu je Marx pričel študirati filozofijo, pravno vedo, zgodovino, zemljepis, literaturo, umetnostno zgodovino itd. Njegovo stremenje po resnici je bilo favstovsko, njegova delavnost neumorna — v teh stvareh moremo rabiti le superlative. V neki svojih pesmi iz onega časa pravi o sebi:

V miru se pečat' nikdar ne morem,
kar je duša silno doživela,
nikdar le v udobju tihem ždeti,
jaz prodiram dalje brez pokoja.
Vse bi želel, da si priborim,
vso bogov naklonjenost najlepšo,
v znanje drzno da posežem,
spev objamem in umetnost.

Dan in noč poglavljen v svoje delo, je zamenjal vsako družabno občevanje; delal je izvečke, prevajal iz grščine in latinščine, predaval filozofske sisteme, napisal precej pol lastnih misli, filozofskih in pravnoznanstvenih osnutkov in končno tri zvezke zgodovine. Leto 1837 je bilo eno kritičnih let v Marxovem življenju — leto valovečega vrenja in notranjega boja, v katerem je končno našel prvo oporišče: Heglovo dijalektiko. S tem se je prvič obrnil od abstraktnega idealizma in napravil prvi korak k resničnosti, čeprav je tedaj mislil, da že Hegel pomeni resničnost. V nekem daljšem pismu, pravem dokumentu človeka, z dne 10. nov. 1837 sporoča očetu o svojem intenzivnem delu v onem čudovitem času svojega še tako mladega življenja, o delu v prvih dveh semestrih svojega berlinskega vseučilišnega časa. V najvažnejših delih se glasi pismo sledeče:

"Dragi oče! So življenjski momenti, ki se postavijo kot mejniki za gotov pretekli čas, ki pa istočasno določeno kažejo v novo smer. Na taki prehodni točki se čutimo prisiljene, da z orlovskim očesom misli premostimo preteklo in sedanje, da se tako zavemo svojega resničnega položaja. Da, celo svetovna zgodovina se rada ozira nazaj in se razgleduje, kar ji da čisto videz nazadovanja in zastojanja, dočim se le vrže v naslanjaj, da bi doumela sebe, da duševno prodre samo sebe.

Poedinec pa postane v takih trenutkih liričen, kajti vsaka metamorfoza (izprememba) je deloma labodja pesem, deloma overtura (otvoritev) velike nove pesmi, ki se hoče ustaliti v prilivajočih se, bleščečih barvah; in vendar bi radi postavili spomenik enkrat preživetemu, ki naj v čustvovanju zavzame ono mesto, katero je izgubilo za delovanje. In kje naj najde srečnejše mesto kot v srcu starišev! ... Če se torej jaz ob koncu tu preživelega leta z enim pogledom ozrem na razmere v njem in če tako odgovorjam, moj dragi oče, na Tvoje tako ljubo, ljubo pismo iz Emsa, mi bodi dovoljeno, da si ogledam svoje razmere, kakor sploh gledam na življenje, kot izraz duševnega dela, ki se izobliči na vse strani, v znanju, umetnosti, privatnem položaju ... Ko sem prišel v Berlin, sem pretrgal vse dotodanje zveze, le nerad in redko kdaj sem koga obiskal. Skušal sem se poglobiti v znanost in umetnost ... Po tedanjem duševnem razpoloženju je morala biti tedaj nujno poezija prvo, vsaj najprijetnejše, najbližje, s čimer bi se ukvarjal; toda radi mojega položaja in vsega dotodanjega razvoja je bila čisto idealistična ... Potem sem moral študirati pravištvo in sem predvsem čutil vroč nagon, boriti se s filozofijo. Oboje je bilo tako spojeno, da sem popolnoma nekritično, le po dijaški predelal deloma (učitelja prava) Heinecciusa Thibautia in vire. Tako sem n. pr. prvi dve knjigi pandekt prevedel (iz latinščine) v nemščino, deloma sem skušal uporabiti pravno filozofijo na pravnem polju. Uvod sem pričel z nekimi metafizičnimi stavki in sem dovršil to nesrečno delo do javnega prava, delo skoro 300 pol (pisanih). (Dalje prihodnjč.)

KDAJ PRISTOPITE?

Agitator nagovarja delavca v socialistično stranko. "Bom pristopil, ko boste imeli kaj več članov."

V Rusiji bi bil danes skoro vsakdo rad komunist, da jih je treba izključevati skoro tako hitro, kakor jih sprejemajo, in v Italiji so tisoči silili v fašistično stranko, in zato jih morajo zdaj "čistiti" ven.

Delavec, ki je zaveden član svojega razreda, ne bo čakal, nego se bo pridružil svoji stranki takoj, ko spozna, kje je njegovo mesto. To je najboljši način jačanja socialističnega gibanja in najsigurnejša pot v socializem.

HELENA ZAVERTNIK

Leto nazaj je sedela ob raki svojega moža, ki je ležal v dvorani SNPJ. Videlo se ji je, da ne le žaluje, nego da se v njeni vrsti tudi panorama spominja — burnih in težkih dogodovčin, ki so preprežale njuno življenje.

Etbin Kristan, ki je bil z Zavertnikovimi mnogo skupaj na Dunaju, v Ljubljani in Trstu, mi je dejal, ko smo peljali njenega Jožeta v krematorij: "... Saj ljudje ne vedo, koliko je pretrpela ta ženska..." On je videl, vedel in razumel.

Vzela sta se leta 1891. Jože je imel 22 let, ona je bila leto mlajša. Njeno deklško ime je bilo Helena Reich, rojena 11. aprila 1870 v Ljubljani. V Ameriko je prišla z družino za svojim soprogom leta 1906.

Jože — človek uporne narave, ki se ni uklanjal nobenemu bosu, ki se ne bi uposil za orodje nikomur, ni imel sreče v službah. Danes je težko, pred desetletji je bilo še manj svobode. "Ni imel veliko," je dejal E. Kristan v svojem govoru v kapeli krematorija, "a bilo je vse, kar je imel..." In to, "kar je imel", je bilo delo, skromen zaslužek, katerega so mu vzeli radi njegovega prepričanja ter ga pogladi v svet. Jože je šel, doma je ostala Helena z otroci.

Šla je skozi najtežje preizkušnje v borbi za kruh, ali prišla je ven zmagovito — in izmučena.

Prišedši v Ameriko, ji ni bilo lahko. Družina velika, otroci majhni — še stanovanje so težko dobili. Gospodariji nimajo radi zakoncev z mnogimi otroci. Zdi se jim škoda hiše — otroci vse zamažejo in tako dalje.

Ali bile so i druge težave. Jože je bil agitator. V borbi proti gotovim strujam v SNPJ, o katerih je vedel, da ne zastopajo interese članstva, nego svoje, je pušal in nemar tudi svojo službo — kruh družine. Helena je skrbela, da so otroci jedli, da so bili oblečeni in da je bil dom domu podoben kolikor mogoče. Slabo je bilo, ali vendarle dobro. Drug z drugim so simpatizirali, se kritizirali a ob enem so bili vsi eno in so si skupno za skupnost družine pomagali.

Helena je hodila ob večerih v mesto "ribati floor" — umivati tla, ali kakor bi že rekli po naše. Večer za večerom je šla, in noč za nočjo se je vračala, nekoliko spala, potem obdelovala vrt, opravljala gospodinjstvo in šla zopet na delo. Kar so dobili prostega časa, so brali, razpravljali o svetovnih in lokalnih ter malih vprašanjih, o SNPJ, in če si prišel k njim na obisk, si stori najbolje, ako si samo poslušal in mislil kar si že hotel. Postregli so ti s pivom, ki se ga je tedaj dobilo za dajm več kozarcev, dali so ti prigrizek, tak, kakršnega so imeli zase.

Vsi Zavertnikovi, oče, mati in otroci, so ljudje svoje vrste — družina, kakršni med Slovenci v Ameriki ne poznamo primere. Vsi ponosni drug na drugega, vsak na celoto družine, vsi so delali vsak po svoje, hladno, ali vendarle skupno.

Helena Zavertnik je bila družici svojemu možu v vsem. Kadar ni šlo drugače, je ona predala ne le žaluje, nego da se v njeni vrsti tudi panorama spominja — burnih in težkih dogodovčin, ki so preprežale njuno življenje.

V frakcijskih sporih v Trstu in Ljubljani je bila vedno tam kakor njen mož, in enako bojevit, včasih celo huje od njega. V svojem življenju beleži agitacijske doživljaje, ki se glase kakor v kaki povesti — in vse je vršila iz ljubezni do soproga, ker je hotela pomagati njegovi stvari. Bila bi z njim za karkoli.

V Chicagu je nekaj žensk, med njimi Helena Zavertnik, na iniciativo moških organizirala ženski socialistični klub "Proletarka". Leta 1910 ga je Helena Zavertnik zastopala kot delegatka na prvem zboru Jugoslovanske socialistične zveze. Po razpustu kluba Proletarka ni bila več članica, toda je pomagala na prireditvah kluba št. 1 vsa prva leta po prihodu v to deželo. Druge aktivnosti ji je onemogočalo delo ter velika družina, kajti tudi ako bi hotela in mogla, jih ne bi mogla vršiti.

Umrila je 28. avgusta v sanatoriju v Hinsdale, Ill., blizu svojega doma na Clarendon Hillsu, na isti datum, kakor njen soprogo pred enim letom. V sanatoriju je bila le nekaj dni. Podlegla je vodenici in splošni oslabelosti.

Zivljenje je motila s svojega ožjega vidika. Po vsem prestopanju trpljenju je iskala krivice, ki so po njenem mnenju povzročali muke nji in njemu, pa jih je včasih videla v napušnem kraju. Zmota je pač človeška slabost.

V ponedeljek 1. sept., na Delavski praznik, so njeno truplo v krematoriju češkega pokopališča spremenili v pepel. Imela je lep pogreb. Ob krsti v dvorani SNPJ, katero je najela družina za njeno zadnje bivališče, so govorili, zastopnica nemškega društva Frauen-Kranken-Unterstützungs-Verein "Fortschritt", nadalje zastopnik društva "George Washington" J. Kalan, Fred A. Vider, Peter Bernik in Mary Udovich.

V kapeli krematorija je izpregovoril nekaj besed pisec, pevski zbor omenjenega nemškega društva pa je pel pogrebne pesmi v dvorani in kapeli.

Helena je bila soproga in mati. Delala je do zadnjega, dokler jo ni bolezen s silo potisnila na posteljo. Življenje ji je posipalo samo trnje na pot, a ga je prenašala s potrpežljivostjo, kakršna je lastna le takim ženam in materam. Sojalje? Če komu, bi ga moral izreči nji, toda njena pot je končana in Kalvarija dopolnjena. F. Z.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA \$1

in 10c za pošiljalne stroške.

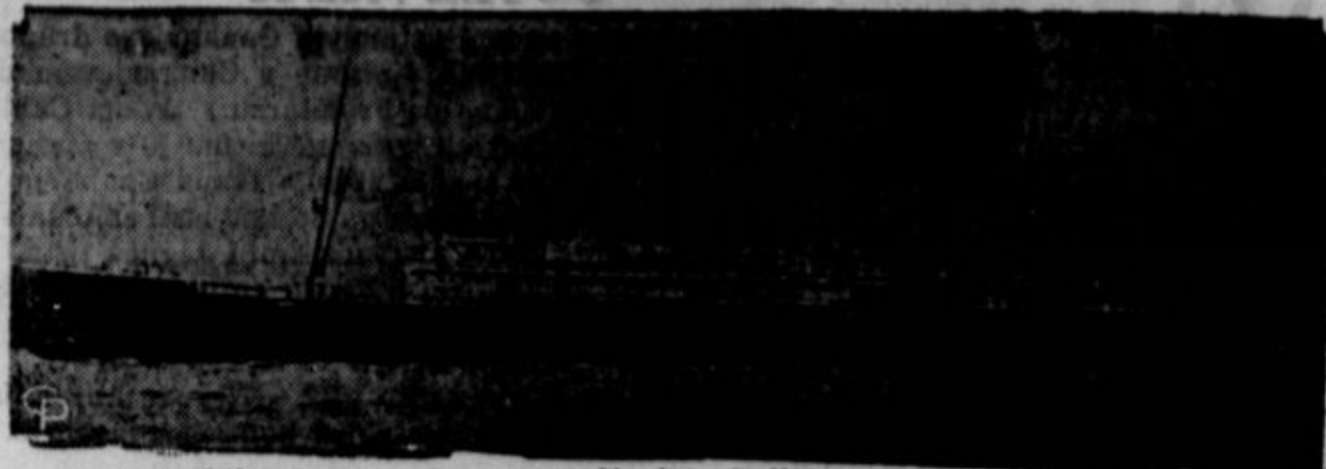
Pošljite naročilo Proletarcu.

Velika izbira raznih drugih knjig.

Pišite o cenik ali pazite na onega, ki izide od časa do časa v Proletarcu.

Letos je bilo v primeri z lanskim še malo nesreč na morju in jezerih

Lani je bilo do tega časa potopljenih v kolizijah ter viharjih mnogo parnikov na velikih jezerih in na morju v vseh krajih sveta. Letos je bilo v primeri s prejšnjimi leti še malo nesreč. Na sliki je parnik Tahiti, ki se je nedavno potopil v Pacifičnem morju. Otnike in posadko je rešil ameriški parnik Ventura.

S konvencije K. S. K. J.

Zmaga jolietkega bloka, ki je prodrli skoro z vsemi svojimi kandidati. — Grdina in frančiškani ostali na cedilu

Konvencija KSKJ. je bila vprašaj, s katerim so si belili glave predsednik Tone Grdina, tajnik Jos. Zalar, urednik Zupan, boss Am. Slovence Janez Jerič itd.

Molili so, da bi bilo zborovanje čim bolj plodonosno, da bi božja previdnost navdahnila tudi delegate s previdnostjo, če pa je bila molitev pravilno uslišana, je vsak blok drugačnega mnenja.

Za Grdinov in frančiškanski blok je prebrida resnica, da je bil temeljito ter na dolgo in široko poražen.

Druga resnica je, da so obstojali tudi na tej konvenciji organizirani bloki, četudi je KSKJ proti vsaki politiki, oziroma, so vsi le za demokratsko-republikansko politiko. Zmagal je jolietki blok na celi črti! Grdina, ki je bil najglasnejši predstavnik KSKJ., in bil za njega — ali zase — kakor se vzame, skoro ves čas na potovanju, je prejel pri volitvah za predsednika 99 glasov, njegov protivnik, kandidat jolietkega bloka Frank Opeka iz Waukegana, pa 117 glasov. Ko je bil naznanjen rezultat glasovanja, je Grdinova skupina videla, da je doigrala. Za duhovnega vodjo je bil izvoljen jolietki župnik Plevnik, ki se s frančiškani in z gospodi okrog njihovega Am. Slovence že od nekdaj pisano gleda.

"Rev." Černe ga je zelo lomil; pokazal se je za fanta od fare". Eni so se zgledovali — pa kaj se hoče, ljudje imajo slabosti! Ivan Zupan, katerega so stregli po službi, se je vrnil v Cleveland smehljajočega obraza. Rokoval se je vse križem — bil je "soglasno izvoljen", to se pravi — aspiranti opozicije, ki so še nekaj dni prej mislili, da so večina, so se v svoji krščanski skromnosti odrekli kandidaturi.

Glede imena "Kranjska" je imel res ubogi urednik toliko dela, pa vse po nepotrebnem. Iz Glasila KSKJ bi človek sklepal, da bo skoro vsa konvencija za spremembo imena, ali delegacija je s 120 proti 80 glasovi odločila, da je bilo ime "Kranjska" dobro dozda, pa bo i v bodoče.

Poročal sem že, da je velik del delegacije hotel spraviški predlog za centralizacijo bolniške podpore, pa je bil poražen. Sedaj plačujejo bolniške ascesment v centraliziran bolniški sklad le tista društva, ki to hočejo, druga pa plačujejo podporo bolnikom iz svoje blagajne. Med prvimi so večinoma mala društva, velika, z močnimi blagajnami, pa se protivijo centralizaciji. Stari sistem je bil znova odobren s 120 proti 102 glasovom.

Na konvenciji se je dogodilo precej neprilika. Ako imajo jednote in zveze, kakor so npr. SNPJ., HBZ., SSPZ. in JSKJ. precejšen odstotek delegatov in delegatic, ki nič ne vedo, zakaj so na konvenciji, jih je bilo na tej še večji procent. Ne vem, kako volijo in kam gledajo člani, kadar izbirajo "cvet naroda", da razcveta svoje nosove sebi in slavni jednoti v škodo.

Nekemu delegatu se je primerilo, da je nekje nekaj strupenega popil, misleč da pije menda kanadčana, pa je revež postal tako napet, da je venomer klical Boga za pomoč. Nisem mogel biti povsod zraven, kajti član nisem, pa mi je bilo težko priti v njihovo notranjost, ali čul sem, da so na podobnem način zboleli tudi trije drugi delegatje. Sicer pa se take bolezni primerijo tudi na "naprednih konvencijah", se je tolažil neki delegat, ki je član tudi SNPJ. in SSPZ. Dotičniku, ki je prišel v take neprilike, so zdravniki počistili kar je bilo v sistemu odveč, in zdravje je bilo povrnjeno. Hvala Bogu!

Butlegarji v Waukeganu so se mi pohvalili, da imajo boljši biznis kot pa za časa konvencije SNPJ. To sicer ne znači, da delegatje narodne niso pili, toda žejo so si gasili največ pri domovi bari, medtem, ko je slavna katoliška delegacija pila v domovih dragih rojakov zastoj in za pristen denar, največ za denar. Dnevnic so bile osem orlov na dan, ali povprečen delegat te konvencije ima mnogo več evenca bodisj v banki, delnicah, štacuni ali kjer že, kakor pa ga imajo delegatje naprednih jednot.

KSKJ ostane v sistemu kakor je bila. Za vodstvo se je nagmala zopet bolj proti Jolietu in Tone z metropolo je ostal na cedilu. Čudna so pota božja, ampak božja volja je bila taka, kaj bi se jezili!

Blok stare garde (jolietki blok), ki si je dal za geslo

"vse za vero, dom in narod", je imel kandidate v vse urade natisnjene na posebnih letakih, katere je nabil celo po telefon-skih drogah v obližju dvorane. Izmed 25 uradov jih je dobil 15, in tudi izmed ostalih so eni njegovi, čeprav jih ni bilo na tipkani listi, kajti dogodi se, da je treba včas kandidate zadnji moment menjati. Prečastita duhovščina se je na konvenciji slabo obnesla. Jako čudno se mi je zdelo, da so imeli med delegati tako malo vpliva, oziroma, so se jih takorekoč bali, ker jim niso zaupali. Duše jim pač zaupajo, ne pa vodstvo podpirne organizacije. To je tudi vzrok, da je Ivan Zupan prišel triumfalno skozi, in da je sheboygan-ski župnik brčkone krel, ko se je vračal. Če se mi bo zdelo, in če boste imeli prostor, opišem banket, in pa tiste govornike, ki so "tam nekaj tu nekaj", kot tiste duše, ki jih nikjer ni... V Waukeganu je precej vrhničanov. Pisatelj Cankar je bil njihov rojak. Pisal je o hlapcih — o ljudeh, ki

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Pristopajte k

SLOVENSKE NARODNE
PODPORNI JEDNOTE.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN
POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe,
pogrebe itd.

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood — Gravel.
WAUKEGAN, ILL.
Phone 2726.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hiavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by
appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.
1724 S. Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinjke, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

so za hlapce rojeni. Vrhničanje in drugi smo imeli priliko opazovati sliko, ki jo opisuje naš veliki pisatelj v drami "Hlapci".

Ce zelite vedeti mnenje poročevalca, moram reči to, da ta konvencija ni napravila K. S. K. J. ne koristi, ne škodo. Ime ostane, sistem ostane z malimi spremembami kot je bil, v investiranju bodo v bodoče vsled dosedanjih bridkih izkušenj najbrž nekoliko bolj pazljivi — ali kar se jednote same tiče — ostane kranjska, that's all.

V njen glavni odbor so bili izvoljeni:

Presedek: Frank Opeka, Waukegan, Ill.

Podpresek: John Germ, Pueblo, Colo.

II. podpredsednica: Mary Hočevar, Cleveland, O.

Tajnik: Jože Zalar, Joliet, Ill.

Pomožni tajnik: Steve Vertin, Joliet, Ill.

Blagajnik: Louis Železnik, Chicago, Ill.

Duhovni vodja: Rev. John Plevnik, Joliet, Ill.

Vrhovni zdravnik: Dr. M. F. Oman, Cleveland, O.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni sledeči:

Predsednik: Martin Shukle, Eveleth, Minn.

II. nadzornica: Mrs. L. Likovich, So Chicago, Ill.

III. nadzornik: Frank Lokar, Pittsburgh, Pa.

IV. nadzornik: Frank Frančič, Milwaukee, Wis.

V. nadzornik: George Brince, Eveleth, Minn.

V finančni odbor so bili izvoljeni:

John Zulich, Cleveland, O., Frank Gospodarich, Rockdale, Ill., in Rudolf G. Rudman, Wilkinsburg, Pa.

V porotni odbor so bili izvoljeni:

Predsednik: John Dečman, Forest City, Pa., II. Mrs. Agnes Gorišek, Pittsburgh, Pa.; III. Joseph Russ, Pueblo, Colorado; IV. Wm. Kompare, So. Chicago, Ill.; V. John R. Sterbentz, Laurium, Mich.

Urednik Glasila: Ivan Zupan, Cleveland, O.

Rezultat, dasi nekaj dni predvidevan, je vendarle popravljal manjšino tako, da je tudi na večino slabo vplivalo. Treba namreč pomeniti, da na konvencijah KSKJ. ni socialistov, ne komunistov, ne takih naprednjakov, ki k maši ne hodijo, kakor se jih dostikrat imenuje v Proletarcu, in zato ker med blokci ni bilo drugih razlik kakor želja po "stolčkih" je tudi več zamer, in se poraz sprejme na znanje s toliko večjo muko. Najbolj poparjen pa je bil Tone Grdina. On je prepričan ne samo, da mu je delegacija napravila neodpustljivo krivico, nego tudi veliko škodo KSKJ.

Prihodnjo konvencijo bodo imeli čez štiri leta v Indianapolisu. Zborovali so osem dni, v nedeljo in ob večerih pa so imeli zasedanje blokci. Naj še omenim, da so v glavnem odboru tri ženske. Kot skupina se niso bogzna kako postavile, toda imele so glasove, kar so blokci, ki so jih vodili moški, upoštevali ter jim naklonili nekaj mandatov.

Poročevalec.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežejo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Slabe čase

se lahko prebude, ako imate hranilno vlogo v zanesljivi banki.

KASPAR AMERICAN
STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRV

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje).

Mračilo se je. Od izhoda je stopala z dolgi koraki noč in ovijala zemljo v svoj objem.

Na peščen, s skalami posejani obali je strela Madalena s povešeno glavo v umazano prelivajočo se morje. Srdito so hropeli proti njej valovi in ji pljuvali v obraz. Pljuvali so, kakor bi vedeli, da stoji pred njimi človek, ki je zavrnil poštenje, zagazil v propast in stoji sedaj razdvojen pred ogledalom svoje preteklosti. So trenotki, ko tudi najbolj zakrknjeni zločinci skrivaj pogledajo sami vase in si na tihem priznajo greh, o katerem hip kasneje pred svetom in pred Bogom samim nočejo ničesar vedeti.

In ta večer je tudi v Madaleni nekaj vstalo. Vstalo je s silo in je s silo siknilo vanjo: Vlačuga! Potem se je pleglo, kakor se poleže vihra, potem ko je vrgla iz sebe svoj srd in svojo moč. Nikoli še ni videla tako globoko v svojo dušo kakor ta večer, nikoli spoznala, da je v njej toliko prokletstva. In tisti hip je sunkoma dvignila glavo, zapčila oči v nebo, ki je imelo na sebi svetel diadem prižganih luči, in se je izpovedala.

"Dalo si mi življenje—ukazalo si in zgodilo se je. Vzelo si mi mater — ukazalo si in jaz sem jo proklela. In sedaj stojim sama, proklela od tebe, proklela od ljudi in sveta. Kakor hijene so se pasli ljudje na mojem telesu dan za dnem, drug za drugim — in potem so me pahnil od sebe kakor ničredno mrhovino, bedno in raztrgano od pohotnih rok, ki so iskale mesa — in sedaj stojim oskrunjena na duši in telesu pred teboj. Daj, o nebo, ukaži se meni noč, da končam še to malo življenje, ki so mi ga pustili pohotni ljudje. Ukaži — in zgodilo se bo!" Njeni črni kodri so se dvignili in se pognali za vetro, ki je tisti čas zatulil čez pečine. Na horizontu se je utrnila zvezda in je padla v morje. Valovi so glasneje zašumeli. Zdelo se je, kakor da bi se požrešni razsrdili: Ti še oklevaš, dekle?

"Grem," je ukazala sama sebi Madalena. "Vendar," je obstala tisti hip, "bojim se, da me vrže razcapano in gladno nazaj na breg, o morje! He, he, he, ... pa me vrzi! Vrzi me, ako hočeš! Mrtva bom. Vrani me bodo kluvali, hijene se bodo trgale za moje kosti, a ljudje — ljudje bodo bežali proč od mene in ne bodo več zadirali poželjivih rok v moje meso."

Sestrada in premrta je stopila naprej. Tri dni že ni bila okusila jedi. Zaman je iskala žrtev. Med vsemi ga ni bilo človeka, ki bi odprl srce in rekel: Evo ti plačilo, tudi ti si človek! Pa se je le vsak potuhnil kakor zver, ki se je sestrada nasitila z varstva oropanim plenom. In danes hoče sama sebi ugasniti še to tlečo luč življenja, ki dogoreva v njenem telesu, saj ji odposodi kliče iz morja: Tukaj, tukaj, dekle! Dosti je globoko, čemu oklevaš?

"Ha, ha," se je zakrohotala Madalena in neustrašeno razpela roke. — A tisti hip je nekdo osinil z blede lučjo njeno telo in Madalena je obstala z razpetimi rokami nad skalo ozarjena — kakor kip. Potem je nekaj zaječalo in se ji z lučjo v roki približalo. Visoka silhueta moža je stopila pred njo; okrog nje je vihrala dolga halja.

"Kdo ste, človek?" je črnolaska osorno zapčila oči v tujca.

"Ne boj se me, dekle," je šepnil tujec in oči so mu zažarale kakor dva črna oglja v plamenu.

"Kaj bi se bala! Ako se smrti ne bojim — pa bi se človeka bala? Ha, ha!"

"Videl sem, umreti hočeš. O dekle," je položil k njej roke, "ne stori tega! Povej, kaj te žene v smrt!"

"Življenje," je odgovorila kratko Madalena.

"Življenje?"

"Da. In kaj hočete še od mene?"

"Dekle!" jo je zgrabil za roke tujec.

"Proč! Pustite me umreti!" je skoro zakričala ona. Potem se je bliskoma vrgla preko skale, a tujčeva roka je bila urnejša, zgrabila jo je in jo potegnila sunkoma k sebi.

"Ne. Ne smeš umreti! Govori, dekle, izpovej se mi ... Takrat je padla Madalena pred njim oslabela in je komaj slišno spregovorila: "Nesrečnica sem, zapuščena in prokleta. Izrabljali so me in sedaj so me zavržli ... Pustite me umreti."

Tujec se je potopil v divje oči in gladil dekletu vihrajoče lase. "Pojdi z menoj, ti ne smeš umreti. Dam ti jesti in denar boš dobila ..."

"Denar?" je izbočila Madalena oči in se zarila s prsti v njegovo obleko. "Denar? In jesti mi daste?"

"Vse dobiš, dekle."

"Zaklinjam vas pri Bogu — ne varajte me!"

Močan piš je siknil skozi noč. Tujec je razgrnil plašč, ovil vanj dekletu in zbežal brez besede z njim preko peščenega gričevja proti mestu. Tu in tam se je za hip ustavil, si popravi vihrajočo haljo in se zaril s pogledom v divje oči, ki jih je nosil s seboj.

"Ponesem te v življenje," je šepnil komaj slišno. "Zate, o lepo dekle, niso morski valovi."

Prihropel je v mračno, ozko ulico. Pred visoko hišo z zagrnutimi okni, je obstal. Ozrl se je na levo in desno, pograbil dekletu za desnico in jo potegnil za seboj. Hitela sta po stopnicah in obstala pred visokimi vrati. Tujec je pritisnil na košeni gumb, potem premaknil skrit medem vzvod in vrata so se odprla. Madalena je obstala pred mrtvim, jetičnim človekom.

"To je obupano dekle," je pokazal tujec s tankim in dolgim prstom na Madaleno ter pogledal svojemu gospodarju v udrti oči. "Lačna je in denarja si želi."

"Da, denar hočem," je pritrdila z vsem telesom ona.

"Nu," je zategnil s smehljajem oni jetični, "to nam ne bo delalo preglavic. Plačujemo v francoski valuti. Sedem frankov dobiš na dan."

"Sedem frankov?" je ponovila ona s plamenom v očeh. Vsekakor lep denar!

"Nu," je zakašljal gospodar, "ako pa napraviš kateri dan več kupčije, ti rade volje plačam tudi deset frankov."

"Haha, ha," se je Madaleni posvetilo, "ali čuje, jaz nisem trgovka, gospod."

"Vsaka ženska je lahko trgovka z blagom, ki je njena last," se je nasmejal on in še dodal: "Ti si lepo dekle; prepričan sem, da se bodo moški trgali zate."

"Nič novega," se je skoro nasmejala Madalena. Razlika je le v tem, si je mislila, da je do sedaj tavalu po ulicah lačna, brez doma in brez zavetišča. Ali naj sedaj zavrne naravnost sijajno ponudbo? Tu ima dom, tu ima človeka, ki se je zavzel skrbeti zanjo, pa da bi ... Ne! To bi bila budalost. Zamislila se je, potem pa dvignila glavo. "Dobro. Vse v redu," je dejala gospodarju. "Poskusili bomo."

"Poglej," jo potegne gospodar za rokav in odpre malo okence. "Sest-jih imam in vse so zadovoljne." Pomel si je roke in se zagledal v ogorelega dekleta, ki se je zarilo z glavo skozi lino in bulilo v rdeče razsvetljeno sobo. Nekdo je igral klavir in prepeval veselo pesni. Ob straneh so bili zeleno prevlečeni divani, po njih so posedala dekleta, se objemala z moškimi, nekatera pa so plesala v sredini po baržunasti preprogi.

Majhna, suha ženska z grbo na hrbtu, je potegnila Madaleno za rokav in namignila naj ji sledi. Potem je porinila pred njo večerjo in stegnila vrat: "Le pokrepčaj se dekle, noč je dolga!"

Po večerji so jo oblekli v lepo obleko in jo še tisti večer potisnili v svet rdeče luči.

V objemu te rdeče svetiljke, je kaj kmalu postala ljubljanka vseh, ki so zahajali v ta dom. Kogarkoli so objele njene otožno se smejoče oči, vsak je bil hipoma premagan. Njeno polno telo je razgrelo tudi ledeno mrzlo kri. Kakor pijavka se je usesavala z usti v svoje žrtve, pa naj so bili to cestni postopači, ki so si čez dan naberačili nekaj drobca in se privlekli pijani, ali pa zlahtni gospodje takozvanih višjih krogov, ki so drugače čez dan zvesto hodili ob strani svojih soprog. O da, ne samo razcapani postopači, ampak tudi dostojno oblečeni možje z ženami in otroci doma, so kaj radi zahajali v to hišo in se brezskrbno valjali po mehkih divanih.

Nedelje in prazniki: to so bili dnevi vojske. Prihrumeli so iz vojašnic kakor sestrada tigr iz železnih kletk in se zarili z zabreklih rokami v izžeta telesa deklet. Sobota: to je bil dan tovarniških delavcev, ki so prejeli tedenske mezde in jih razsipali, mesto da bi prinesli svoji družini kruha. Drugi dnevi so bili namenjeni gospodi, barabam, djakom, kočijažem, mornarjem in drugim, ki so imeli preveč časti in denarja, pa so ga zapravljali s tem, da so ga darovali na oltar strasti.

Med sedmoricu propadlih deklet je zakraljevala Madalena. Divje in strastno je znala plesati. Kakor kača se je zvijala, bočila prsi in omamljala s pogledom svojih sanjavih oči zdaj tega, zdaj onega. Zgodilo se je, da je ta ali oni planil k njej še preden je končala svoj ples. Ovil jo je z rokama in zbežal iz mraka rdeče luči, noseč v naročju goreči plamen strasti.

(Dalje prihodnjič.)

MESTO BOGASTEV IN BREZPOSELNIH

Vzlic zelo površnemu štetju brezposelnih izkazuje census biro, da je bilo v mestu New York tekom meseca aprila naštetih 234,854 trajno nezaposlenih delavcev. Iz Washingtona poročajo, da je po cenitvah na podlagi podatkov census biroja izmed vsakih sto pet delavcev stalno nezaposlenih. Ta cenitev pa je veliko prenizka, kajti delavske pisarne zatrjujejo, da je dvajset odstotkov delavcev brez vsakega zasluga.

IVAN CANKAR IN NJEGOVI OBOŽEVALCI

Slovenski delavci so lani ustanovili Cankarjevo družbo, ki izdaja vsako leto štiri knjige, pisane v Cankarjevem duhu. (Stanejo en dolar in se dobe pri Proletarcu.) Ivana Cankarja slavi danes tudi slovenska buržvazija, ki mu je v življenju s svojimi kritikami togotno trgala spise. Ivana Cankarja slavi danes slovenska duhovščina ter si ga cerkev lasti celo za svoje, da si je bila cerkev pod vodstvom škofa Jegliča tista, ki je enkrat kupila celo zalogo ene njegove knjige ter jo zažgala. Pred par sto leti bi ne zažgala samo Cankarjevo knjigo, nego bi sežgala tudi Cankarja.

Cigav je Cankar pravzaprav bil? Njegove knjige odgovarjajo! V kolikor se je udeleževal politično, je bil aktiven socialist.

"Delavska politika" z dne 13. avgusta je ponatisnila pesem slovenskega delavca o Cankarju, katero je prvič objavila decembra 1928 k desetletnici Cankarjeve smrti. Sedaj jo je objavila znova k odkritju Cankarjevega spomenika na Vrhniki.

V uvodu k tej pesni ima tudi sledeči citat iz Slovenskega Naroda z dne 8. avgusta:

"S Cankarjevim spomenikom se bomo Vrhnicanje postavili, mar ne?"

Glede tega spomenika je bilo v slovenskih listih in tudi v umetniških krogih mnogo polemike. Slavnost odkritja je imela narodno-verski značaj. Poročajo, da je imel ob tej priliki najplešni govor župnik in pisatelj Finžgar.

resem, ki jo je pesnik neznanega imena prvič priobčil pred binu dvemi leti, se glasi:

CANKARJU (ob deseti obletnici smrti).

Prerano si zapustil to dolino šentflorjansko,
a misim, da je bilo prav tako;
ce kakor mi, bi danes skrušen ves po samostansko
molcat morali, bi razočaran bil hudo.
Oni tiste je navdušenje najvišje valovalo
med nami, kot da priromali "Za križem" smo na cilj,
in tvoje plemenito srce se je tiho radovalo
ob upanju, da je tvoj glas resnico iz sna vzbudil.
Ce stojiš ti, kdo vse ti bode slavo speval pel,
pero in svoje z gnomom se ob prvi vrsti strl.
Le po znanosti Te sodijo filistri, rodoljubi,
se uivijo se pesniškemu, cankarjanskemu jeziku.
Spoznaš duše tvoje pa ne znajo in se jim ne ljubi,
kake ti kakor pozlačenemu, a mrtvemu maliku.
Spec rogovjub po blatu "Belo krizantemo" išče
in kake si pripeti jo na novokrojen frak;
tvoj ruce nagel je pa vrgel na smetišče,
kjer ga pobere včasih še kak siromak.
Brezupja noč nas spet če zagrniti,
v njem ti si svetla nam "Podoba" z sanj",
brezdomovinci mi, ji hočemo slediti,
dokler se "Hlapec Jernej" ne vzbudi v Pravice dan.

Prve uradno pribite laži
urednika in "Obzora"

Milwaukee, Wis. — Tukajšnji list, ki je po mnenju mnogih list za natolcevanja, podtikanja in neresnice, priobčuje z ozirom na boje v milwauski naselbin in J. P. Z. S. nevrjetne stvari, katerim nasledajo nerazsodni ljudje in pa taki, katere prefrigano urednikovo hvalisanje dela "velike".

Ta list v uredniških člankih neprestano "blufa" našo milwausko javnost, posebno pa je njegovo blufanje namenjeno članom gotove organizacije. Piše in natolčuje venomer, da ne more podpisati gotove pogodbe glede "glasila", ki mu jo je po sklepih zadnje konvencije predložil gl. odb. Sloge zato, ker da je neveljavna, ker je sestavljena na podlagi novih pravil, čes, da so nepotrjena, neveljavna itd. ...

Urednik tega lista je sestavil in v svojem Obzoru priobčil ter članstvu nekega društva priporočil na seji famozno iniciativno za odpravo gl. odbora Sloge, v kateri je ponovno "nabufal" članstvo, da so edina pravomočna in veljavna stara pravila pri J. P. Z. S. Kljub temu, da je gl. odbor dotične organizacije in vsi razsodni vedno povdarjal, da so mero-dajna nova pravila zadnje konvencije, je gosp. S. imel s svojim blufanjem uspeh, seveda do gotove meje.

Ne samo to! Obzor je v uredniškem članku lagal prizadetemu članstvu, da zakon države Wisconsin določa, da se morajo nova pravila (podpornih organizacij) 30 dni po sprejetju predložiti zavarovalnemu komisarju, drugače se lahko vzame prizadeti organiz. poslovnico in gl. odbor kaznuje z denarno globo, itd.

Vse to in neštete nesmiselne dopise njegovih zapeljanih in neveselih privržencev je priobčeval v svojem Obzoru cele mesece z vidnim namenom, da naščuva razpoloženje v milwauski naselbini proti gl. odboru Sloge, ker se ta noče pokoriti Štautovim zahtevam in željam. Štaut in kompanija so mislili, da je pšenica dovolj

dozorela — zato tista famozna iniciativa! ...

Tudi Prosveda je gosp. Štautu, kakor večkrat opazite, v veliko nadlego, ki mu obrača želodec.

In tako se najdejo končno v njegovih vrstah taki, katerim se je začela vsa ta komedija, ki jo uganja urednik Obzora, studiti, in vse kaže, da se dvom v iskrenost veča in zvezda izgubiva na svojem blesku.

V dokaz temu naj navedem gotovi fakt!

Mrs. K. D., ki je aktivna na društvenem polju že mnoga leta, se je kot predsednica ženskega dr. J. P. Z. S. obrnila na zavarovalniškega komisarja o zadevi, katero pojasnuje najbolje sledeči odgovor:

Dear Madam:—

In reply to your letter of August 6, we wish to advise that a copy of the revised by-laws of the South Slavic Benevolent Union Sloge, was received at this office on August 1st. THE FACT THAT THE BY-LAWS MAY BE FILED AT THIS OFFICE BY A CERTAIN DATE DOES NOT DETERMINE THE QUESTION OF THE EFFECTIVE DATE OF THE AMENDMENTS. THE STATUTES DO NOT REQUIRE THAT BY-LAWS MUST BE FILED BEFORE BECOMING EFFECTIVE. The effective date of the new by-laws would have to be established by reference to the constitution and by-laws and the society's practice in the past.

Yours very truly
M. A. Freedy,
Commissioner of Insurance.

Tak je torej uradni odgovor na vse tiste laži, s katerimi je gosp. Štaut v uredniških člankih Obzora pital svoje somišljenike in čitatelje sploh!

Ironično naključje je hotelo, da je "modremu" voditelju gosp. uredniku Obzora zadala ravno njegova desna roka tako "moralno klofuto".

Mrs. D. ... čestitam na njeni "potezi", ki jo je (menda hoče!) tako mojstersko napravila.

Naj danes hipoma zadostuje to; prihodnjič se pogovorimo še bolj resno na mestu, kamor ta zadeva v prvi vrsti spada. Povem pa, da to ni zadnja takaka "zausnica", katero sem danes objavil na račun Obzora in njegovega urednika, temveč, da bodo sledile še druge, še obbortnejše, dokler se ne razkrinka vse blufarije, s katerimi pitajo našo naselbino.

Poročevalec.

Iz Michigana

Detroit, Mich. — Na prošli seji našega kluba smo razpravljali o iniciativi, ki predlaga spremenitev imena iz Socialist Party v Independent Labor Party. Diskuzija je bila obširna. Vsakdo je imel priliko povedati svoje mnenje. Imeli smo dva predloga: za spremembo imena, torej za podpiranje iniciative, in pa, da je stališče našega kluba za sedanje ime. Slednji predlog je prodrl.

Sodrug, ki žive v 6. in 13. kongresnem distriktu, naj dobe "strickerje" (listke, ki jih lahko nalepite) pri tajniku Letru Kisovcu, da jih porabijo pri primarnih volitvah. Bili smo premalo močni, da bi si zagurali pravico do regularne rubrike na glasovnici, ali skrbeti moramo, da postanemo močni.

Da boste v bodoče zavarovani pred peticijami, priporočam, da damo stranki zdaj zadostno število glasov. George Campbell je socialistični kandidat za gubernerja, Ida S. Wilson za podgovernko in Milton M. Depew za zveznega senatorja. Ta imena bodo na posebnem listku, katerega dobite pri tajniku, in pobrigajte se tudi, da ga porabite.

Andrew Grum.

Piknik federacije SNPJ pri Keglju

Chicago, Ill. — V soboto 14. septembra drže vsa čikaška pota v Willow Springs na piknik federacije SNPJ. Vabljeni so članstvo SNPJ in vse drugo občinstvo.

ZANIMIVA STATISTIKA O SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTVIH

Priobči jo Ameriški družinski koledar

Koliko je slovenskih pevskih zborov v Ameriki? Koliko koncertov so imeli od svoje ustanovitve? Koliko imajo pevcev? Koliko je moških, ženskih in mešanih zborov?

Koliko imamo dramskih zborov? Koliko predstav so imeli? Koliko je slovenskih orkestro-

Koliko je slovenskih čitalnic in knjižnic? Koliko imajo slovenskih knjig? Koliko drugih? Koliko listov prejema-

Taka statistika bi nam dala točen pregled števila in stanja slovenskih kulturnih organizacij, bodisi delavske, narodno ali cerkveno orientiranih.

Priobčena bo v prihodnjem letniku Ameriškega družinskega koledarja. Tajniki kulturnih društev in drugi, ki imajo upogled, so prošeni, da pošljejo podatke uredniku Koledarja na naslov Proletarca, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Točna statistika je mogoča edino, ako naklonijo uredniku sodelovanje funkcionarji kul-

turnih društev. Priporočamo jim, da to store. Seznam bo sestavljen nepristransko, brez tendencioznih komentarjev, kot izjavlja uredništvo, čigar edini namen je podati javnosti pregled slovenskih kulturnih organizacij in ustanov kakršne so.

Za podatke so prošeni vsi pevski in dramski zbori, knjižnice in čitalnice, šole kakor je npr. slovenska mladinska šola v Clevelandu in sploh vse organizacije v naselbinah, ki so aktivne na kulturnem polju, in sicer na sledeča vprašanja: 1. Ime. — 2. Leto ustanovitve. — 3. Število koncertov. — 4. Število dramskih predstav. — 5. Koliko ima knjižnica slovenskih knjig? — 6. Koliko angleških in drugih? — 7. Koliko listov prejema? — 8. Ali ima svoje prostore?

Glede orkestrovo želi uredništvo podatke samo od tistih, ki sodelujejo na slovenskih kulturnih priredbah, kot pri koncertih, operetah in operah, in ako so slovenski.

Vaje "Svobode" v

Detroitu

Pevski zbor "Svoboda" v Detroitu je obnovil redne pevске vaje 30. avgusta. Kogar veselijo petje in ima voljo za sodelovanje in potreben glas, naj se nam pridruži. Med nami bo dobrodošel.

V načrtu za prihodnjo sezono imamo operno predstavo "Darinka" ter več drugih nastopov. Vprizoriti mislimo tudi angleško igr. "Svoboda" potrebuje vsled tega tudi tu rojena dekleta in mladeniče. Vaje se vrše na 116 Six Mile Rd.

Ivan Molek o starem kraju

Chicago, Ill. — Četrty petek v septembru, na regularni dan klubove seje, bo v klubu št. 1 predaval Ivan Molek o svojih vtisih z ozirom na delavsko gibanje v starem kraju.

Akcijska za združenje čeških podpornih organizacij

Češke svobodomiselné podporne organizacije ČSPS, ČSJ in ČSBPJ. imajo v teku akcijo za združenje v eno. Upajo, da se konsolidacija popolnoma izvrši v teku devet mesecev.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina z mešaním blagom.
Peči in pralni stroji naše posebnost.
Tel. Herminie 2221.

Wm. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST.,

CICERO, ILL.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Luksuriозна črta v Evropo

KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslužite se priložnosti, ki jo vam dajo najhitrejši in najmodernejši parniki Severnega Lloyda. Zahtevajte od agenta, da vam izda tiket družbe NORTH GERMAN LLOYD

Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v centralni Evropi. Dobro znani parniki

BREMEN — EUROPE

COLUMBUS—BERLIN—STUTTGART—DRESDEN

imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in slove radi fine hrane ter postrežbe.

Odhod vsak teden. Posebne božične vožnje s parniki

BREMEN — 6. dec. BERLIN — 11. dec.

EUROPE — 16. dec. Potnike spremljajo vodniki iz čikaškega urada

Rezervirajte si prostor čimprej pri lokalnem agentu ali v uradu

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

Kako si ie človek ustvaril Boga

Studija na podlagi imperialističnega naziranja zgodovine.
JOHN KERACHER. PROSTO PREVEDEL I. M.

(Nadaljevanje.)

Tako je šlo stoletja. Ni pa ostalo tako. Ekonomske razmere so bile vedno na delu in pojavil se je nov sloj — trgovci v mestih. Iz tega sloja so izšli intelektualci, ki so začeli zametavati nauke cerkve in iskali prilik za lastno izobrazbo. Vstala je renesansa ali preroditev v literaturi in umetnosti. Nove razmere (odkritje Amerike in iskanje novih virov bogastva in blagostanja) so porodile hrepenenje po neodvisnih virih znanja in iskanja resnice. Cerkev se je silno upirala temu gibanju. Bile so persekucije, inkvizicija in sežiganje ljudi na grmadah. Vse to ni moglo ustaviti revolte.

Protestantizem je bil gibanje za reformo krščanstva. Protestanti so enostavno protestirali proti monopolu Rima, ki je zahteval, da edino on sme tolmačiti vero. Toda reforma Rima bi značila, da bi se moral vladajoči razred odpovedati mnogim starim privilegijem, zato je Rim zavrgel zahtevane reforme in protestanti so organizirali novo krščansko cerkev poleg stare. Zgodovinska pojasnitev tega pojava je v novih razmerah, ko se je v Evropi začela razvijati nova razredna borba. Razred meščanstva in rokodelcev je rastele in zahteval vedno več pravic v konfliktu z aristokracijo in cerkvijo. Ta razred — trgovci in obrtniki — je v par sto letih zelo obogatel; bil je predhodnik današnjih kapitalistov in multimilijonarjev. Cerkev, ki je še vedno bazirala na bogastvu zemlje in v plemičev proti vstajajočemu meščanstvu. Njen argument je bil, da kralj ima vedno prav, ker ima oblast od Boga; in plemstvu tudi izvira iz božje milosti. To je bil zadnji argument cerkve. Meščani se morajo kratkoma pokoriti plemstvu, kralju in cerkvi in vzeti to, kar prvim ostane.

Meščani so se pa naučili brati in pisati in začeli so sami preiskavati "izvore vse učenosti in modrosti". Začeli so biblijo tolmačiti sebi in prid! In našli so, da tudi njim dobro služi. Tako se je začel protestantizem. Lutrova reformacija v Nemčiji je bila zmaga novega razreda. Bila je adaptacija ali prilagoditev kristjanstva ekonomskim potrebam mlade buržuazije. Sprva je bil protestantizem le nekoliko modificirano katoličanstvo, to da kmetje, ki so imeli drugačne ekonomske potrebe in ki so živeli v drugačnem okolju, so se v teku reformacije razvili ekstremno formo nove cerkve. Kmetje niso le protestirali proti stari cerkvi in plemičem, temveč proti vsaki formi privatne lastnine. Zahtevali so komunistične oblike iz prvih časov krščanstva. Anapabizem, ki ga je vodil Tomaž Munzer in mnogi drugi v Lutrovem času, je bil izraz tega pokreta. Seveda je bilo to gibanje potlačeno. Ampak socialna evolucija je šla dalje.

V Angliji je imela reformacija obliko civilne vojne. Oliver Cromwell je s svojimi protestanti zdrobil absolutizem kralja Charlesa I. in strmoglavil katoliške aristokrate. Kraljeva glava je padla na morišču in glave mnogih aristokratov so padle na bojišču. Reformacija, odeta z verskim plaščem, je bila strašna razredna vojna, ki je imela materialne interese v ozadju. Kjerkoli je zmaga, je mlada buržuazija dobila proste roke in plemstvo se je moralo umakniti na drugo mesto ali pa je bilo popolnoma uničeno. Zadnja usoda ga je zadela v francoski revoluciji.

Protestantizem je forma krščanstva, ki se je prilagodilo buržuaziji in mlademu kapita-

lizmu. Njegova naloga je, da daje pečat svetosti mezdni sužnosti. Telesna sužnost je danes nekrščanska in pregrešna, tlačanstvo tudi, ampak mezdna sužnost je all right. Vse krščanske cerkve s katolicizmom vred so se prilagodile kapitalističnemu sistemu; vse skušajo narediti delavca zadovoljenega z obstoječimi razmerami in obljubujejo mu srečo po njegovi smrti. Protestantska vera je najmanj dogmatična in še bolj prilagodljiva kot omotilo za modernega delavca in poljedelca. Zadržne čase so se začeli protestanti cepiti v fundamentaliste in moderniste, kar pomeni novo fazo prilagajanja novemu socialnemu sistemu, ki je še v povojih, a vendar ga je čutili v vseh industrijskih deželah.

Mohamedanstvo.

Kar je veljalo o Grkih, Vikingih in Indijancih, je veljalo tudi o vseh azijskih ljudstvih: njihove materialne razmere so povsod oblikovale njihove verske ideje. Dokier so bili narodi Azije v stadiju nomadov (lovcev in pastirjev) in primitivnih poljedelcev, so naradni elementi igrali glavno vlogo v njihovih religijah. Čim pa so se ljudstva ustalila v mestih, kjer so zrastle središča trgovine z dragocenim blagom, so se tudi njihove verske ideje pomaknile na novo stopnjo v soglasju novega environmenta.

Mohamedanstvo je zmes judovstva, krščanstva in raznih orientalskih bajk, iz te zmesi pa tipično odseva materialno hotenje arabskih mešetarjev in pustolovcev. Mohamedanska nebesa so mesto — druga Meka. Bedni musliman živi v tolažbi, da bo za svojo revščino v življenju tisočeno naplačen po smrti. Kakor hitro pride v paradiz, ga že na pragu sprejme črnooka huriska. V življenju je morda imel le eno ženo in eno kamelo, toda v nebesih ga čaka tisoč žen in tisoč kamel; skratka, v njegovih nebesih je vse, kar je ljubil na zemlji — orientni sijaj, ki ga je videl, ni pa imel priložnosti, da bi ga užival. Za ta ideal živi in trpi milijone preprostih mohamedancev.

Verni in neverni delavci.

V Ameriki in drugih industrijskih deželah je še mnogo globoko vernih delavcev. Ti delavci verjamejo, da krščanstvo reši svetovne probleme. Napaka bi bila, če bi jim zamerili. Razumeti je treba, da si ne morejo pomagati, če so verni. Naše stališče napram vernim delavcem mora biti simpatično; pomagati jim moramo, če je le mogoče, da se oproste barskega verovanja. Najboljše sredstvo za pobijanje praznoverstva je znanstvena izobrazba. Kadar gre znanje v glavo, gre vera iz glave. Pozitivna vera je najboljša antidota (protistrup) proti praznoverju. V temelji na dejstvih, ne na verovanju. Religija je baš nasprotno, ker ne potrebuje dejstev ali faktov, pač pa se zadovoljuje z golim verovanjem. Znanstveni človek mora znati; vernemu človeku ni treba znati; dovolj je, da veruje.

Bili so časi, ko so blazneže pretepali — in to se je smatralo najboljše zdravilo. Takrat so verjeli, da je blaznost hudičovo delo. Hudič je obsedel človeka — in bil je blazen. In če si blazneža strašno tepel, si izgnal hudiča iz njega. Danes ne delamo več tega. Danes vemo, da je blaznost bolezen uma in umobolni lahko ozdravi, če pravilno postopamo z njim. Nekaj takega je tudi vera, dasi ne rečemo, da je religija — izvzemši v nekaterih ekstremnih slučajih — bolezen uma. Človek je veren vsled svoje vzgoje. Drugega ne zna. Zdravilo proti temu je znanstvena izobrazba.

(Konec prihodnjšč.)

Cankarjeva beseda o spomenikih

(Ob priliki odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani je Ivan Cankar napisal zgoščeno satio, iz katere priobčuje Delavska Politika z dne 9. avgusta več stavkov s svojimi opombami na račun ljudi, ki so vodili akcijo za Cankarjev spomenik na Vrhniki.)

"In kakor sem jim bil hvaležen za njih zasmeh, tako sem jim hvaležen za ta čeden: zakaj izvor je isti, le voda je drugačna."

(Cankar, Krpanova kobila.)

Zbrali so se rodoljubi, rodoljubnih misli prežeti in so postavili spomenik prvaku slovenskih pesnikov. Nagibi, ki so jih vodili, da so mu postavili bronast kip na oklesano skalo in mu dali muzo za družico, so ostali njihova tajna.

In tedaj je napisal Ivan Cankar besedo, polno žgočega humorja:

"Toda ob istem času so ljubili in v isti sapi so častili Koseskega; isti ljudje, ki sem jim bil prijazen in prismojenec... Njih ljubezni ni izšla name in na moje pesmi; sama zase živi, sama vase je zaljubljena in izgleduje se nad svojo velikostjo in genijevostjo. Razumeli me boste bolj natanko, če vam rečem, da ljubijo bolj moj spomenik, nego mene."

Sporod proslava je bil dolg in imeniten.

Ivan Cankar je zapisal o govorniku pri odkritju Prešernovega spomenika:

"Postavni mož je govoril: 'Slovenski narod, siromak nad siromaki! Ubog si bil in ubog ostaneš, suženj si bil in suženj ostaneš... In kadar nekoč pogineš od vsega hudega, bo tvoja smrt, kakor je smrt obzemočega delavca — brez tolažnika pojdes na ozi svet, tvoja poslednja postelja bo jarek ob cesti!... Pozabljen bo tvoj grob, ali z zlatimi črkami bo zapisano in daljna tisočletja bodo brala: Tako je pel narod, ki ga ni več!' — Naše veselje in naša tolažba je taka misel ob današnjem dnevu, ko slavimo spomenik Koseskega, slava v gaju naše umetnosti!"

Zmotil ga je debel glas. "Ne Koseskega, temveč Prešern!"

Mož govornik je srdito pogledal... Čisto nenadoma se je izpremenil njegov glas, nič več ni bil sladak in prijeten.

"Proklete duše, kaj se pa utikate v mojo besedo! Koseski ali Prešern — beračija je beračija. Saj se nismo zbrali, da bi reševali zgodovino in vse prirepke njene, temveč zbra-

li smo se, da se krščansko napijemo, da zapojemo ter da kvantamo."

Vstali so rodoljubi ter pozdravili goste, z godbo, kot se spodobi. Potem pa so namerili korak k spomeniku.

Ivan Cankar je zapisal:

"Hiše so gledale ošabno in prazniško, kakor ob cesarjevem godu, nekatere so bile celo pobeljene; izpod streh so visele dolge zastave."

Zahvaljen, Ti kloster veselih čednosti, da pozdravljaš spodobno svojega patrona!"

Seveda je slavju sledila tudi veselica. Kdo bi se tudi ne veselil, kdo bi zameril rodoljubom, da se razvedre po težkem delu.

Ivan Cankar je zapisal:

"Ob tisti uri se je pričela poglavitna slovesnost. Jeziki, prej že težki in neokretni, so bili nenadoma predurjeni gibki... Zrahljali so si pentlje, odpeli so si ovratnike, vrhne suknje so aleli, celo pasove so si olajšali — in glej, bližji so mojemu srcu! Nič več ni uklenjen njih smeh, nič več ne laže njih pesem. Vesela kvanta se je bila nasmehnila za kapucince, pa se ji je kmalu dolga zadelo in ob prijetnem večeru je gola planila iz kute! Kakor si gola, pozdravljena budi!"

Čemu vsa ta proslava?

Ivan Cankar je odgovoril: "Koga, pravite, da častimo nocoj, katerega svetnika, dobrotnika in imenitnika. Sebe častimo, bratje v Kristu, sebe in svoj spomin... Nekdo, kaj vem kdo — tam stoji njegov kamen ob oglu, bog mu ga blagoslovi — ta nas je spomnil na to lepo praznovanje. Kdor že boji, ajd ali kristjan, bog mu daj sveta nebesa, mi pa smo pili... Kdorkoli je bil, ki stoji na kamnu, naš patron je bil, pijmo na njegov spomin!"

Delavstvo — Hlapec Jernej — res ljubi Ivana Cankarja z vso nesebično ljubeznijo. Postavilo mu je vreden spomenik s književno "Cankarjevo družbo". Okrog nje se zbira in sledi pozivu Ivana Cankarja:

"Le vkup, ti uboga gmajna! Mi smo sejali, naša je žetev, sužnji, vstanite! Le vkup, uboga gmajna!"

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, ihažite redno na seje in pridobivajte mu novih članov. da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

STATISTIČEN PREGLED SLOVENSkih DOMOV IN DVORAN

Ameriški družinski Koledar prinaša vsako leto statistični pregled slovenskih dvoran in domov, ki pa je v marsičem še pomankljiv. Uredništvo Koledarja ima v načrtu priobčiti v prihodnjem letniku statistiko domov, iz katere bo razvidno, kolikšno vrednost predstavljajo posamezno in vsi skupaj, kolikšne so njihove dvorane, in koliko je poslopje stalo. Ta statistika bo sestavljena po sledečem vzorcu:

OHIO
Cleveland
Slovenski narodni dom, 6409 St. Clair Ave. Otvorjen marca 1924. Stavbišče, gradba in oprema, \$250,-

Kako se vaša dvorana ali dom imenuje.....
Kdaj je bil otvoren.....
Koliko je bilo stavbišče ter gradbeni stroški skupno z opremo.....

Kdo ga lastuje.....
Ako je delniška družba, ali imajo večino posamezniki ali društva.....
Koliko je sedanja vrednost doma.....
Koliko je sedežev v veliki dvorani.....
Koliko ima manjših dvoran.....
Koliko trgovskih lokalov.....
Koliko ima uradov in drugih sob.....
Ali se izplačuje z rednimi, ali je treba tudi izrednih dohodkov.....

(Gornje vprašanje za statistiko ni toliko važno, in tisti, ki bi nanj raje ne odgovorili, naj pustijo to vrsto prazno in v statistiki, kar se njihovega doma tiče, ne bo navedeno.)

Vseh slovenskih domov, vključno s cerkvenimi dvoranami, je okrog sedemdeset. Vrednost posameznih je od pet tisoč do \$300,000. Kolikšna je njihova

skupna vrednost, se ne ve, niti nimamo drugih podatkov o njih, zato bo ta statistika prva, ki nam bo podala točnejšo sliko. Upamo, da bodo tajniki in drugi odborniki slovenskih domov naklonili uredniku Ameriškega družinskega koledarja vse potrebne podatke, brez katerih je točna statistika nemogoča.

JIMMIE HIGGINS CONTEST RULES SEPTEMBER 1, 1930--MARCH 1, 1931

In order to avoid confusion and possible arguments the following rules must be adhered to strictly. The national office has a separate record blank for each entrant. Those judging the contest will be unable to count any item in scoring unless it is on the record blank.

Members entering the contest must fill out an entry form, have it countersigned by the secretary of their local or circle and send it to the national office. Blanks can be secured from your local secretary, the newspapers participating, or the national office. Members-at-large in organized states, send blank to state secretary. In unorganized states to the national office.

Applications for membership (1928 revised blanks required) must be sent in to the national office after the applicant has been accepted by the local. Only those blanks showing in the proper space on the back that the applicant was proposed by the entrant will be credited.

Name and address of the local secretary must be shown on each card. The cards will be returned to him for filing immediately after being recorded.

Subscriptions to papers must be sent in to the national office with cash or money order for them to be credited. They will then be forwarded to the business manager of the proper paper.

NOW IS THE TIME TO GET MEMBERS.

NOW IS THE TIME TO PROVE THE SOCIALIST PARTY HAS A REAL REASON FOR EXISTING.

NOW IS THE TIME TO PROVE OUR ABILITY TO POINT THE WAY OUT OF THE PRESENT CRISIS.

Fraternally yours,

Clarence Senior,
Executive Secretary.

Our Own Child Marriages

Facts recently emphasized by the New York League of Woman Voters indicate that according to the United States census there are now living in this country 350,000 women who were child brides—married before they were 16. The majority were native-born, with native-born parents.

Only by the abolition of capitalist industry can the human race come into its real heritage. The world can supply sufficient for all our needs—for the body and for the mind. Capitalism has failed to deliver the goods. Socialism must.

Despotism can no more exist in a nation until the liberty of the press be destroyed than the night can happen before the sun has set.—Colton.

In Memoriam Joseph Zavertnik

Jan. 2, 1869—Aug. 28, 1929

Immemorially your name we'll hail
Noble Leader!

Memories of your good deeds shall never die
Ever exulted they shall be.
Myriads of them will fill the pages
O faithful leader, for all to see. Our
Realizations may be vague, but
Imperishable in our history.
Above as you look down you'll see
Monuments, forever, they will be.

Jealousies you taught were wrong—
Obstacles always to the goal.
Sincerity, your watchword was, and
Equalization of the whole
Populace. Ever the Slovenes will say,
He did right, we must go his way.

Zealousness for your work you showed,
And always lived your ideal's slave.
Victory was dearly bought—
Even your life to us you gave.
Kept close there will be none and
Thousands thy name will acclaim.
None can pale the work you did for
Inextinguishable is your glory, Oh
King Eternal, of our domain.

Good-bye Mother! Helena Zavertnik

April 11, 1870—Aug. 28, 1930

Awhile you tarried, then you left us,
Gone to join that dad of ours.
One sweet year you stayed with us
And now you lie among the flowers.

First a laughing girl you were
Chestnut hair and eyes of blue,
A winning smile, a winsome way—
No wonder dad fell in love with you.

Sweetheart days went quickly by,
Then a wife you soon became.
You left all else behind you
And helped your Jože on to his fame.

Babies came to bless your home,
A baby girl, six healthy boys,
And though the world was not so kind
They proved to be your dearest joys.

To a new world you later came —
Worked and slaved with heart and soul.
Sent your children on to school,
Helped your man to attain his goal.

Years went by and toil was o'er—
A quiet peaceful home you had.
Then — came that fateful day when
The Grim Reaper called our dad.

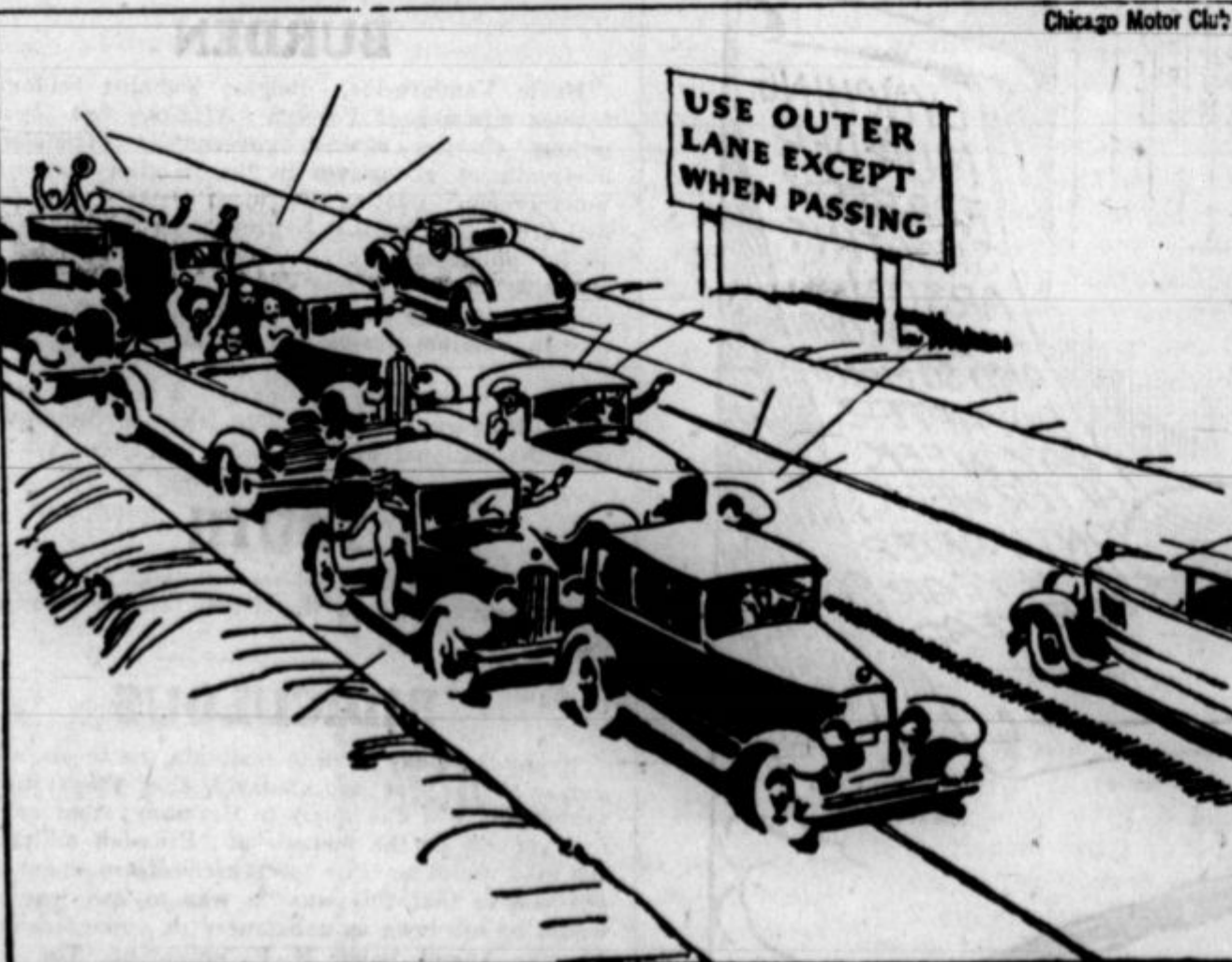
You paused a year then left us
And now you lie among the flowers.
Goodbye mother! We know you're happy
With that darling dad of ours.

Sadly missed by sorrowing children Joseph, Frank,
Helen, John, Richard, Lewis, Lincoln and grand-children.

Poems written by Kaye Delicek-Zavertnik.

Tudi avtomobilisti imajo neprilike

Chicago Motor Club

Novije ameriške ceste so zgrajene tako, da imajo prostora če že ne za štiri vsaj za tri avtomobile sporedno drug ob drugem. Pa se dobi sebičen, tebi nič meni nič voznik, ki okupira pot tako, da s svojo počasno vožnjo

zadržuje kar dve vrsti avtomobilov. Ne ozi-
ra se na tu-tuu, ki se razlega za njim, ne
za kletve onih, ki se bi radi požurili. Dasi
je vožnja "na deželo" ponavadi prijetna, so
z njo združene včas tudi take in drugačne
težave.

THE BAR AT THE BAR

The reputation of the American Bar Association will not be enhanced by the report of one of its sub-committees at its annual meeting in Chicago which condemns the farm relief act in the name of "sworn defenders of the Constitution, its expounders and teachers", and guardians of a government which has "left free the marvelous initiative of the American people." The farm act is considered the first step toward a "Soviet Government."

We by no means believe that the farm act meets the agricultural situation but what the lawyers object to is any extension of social control over the powers of production. Like philosophical anarchists they talk of leaving "marvelous initiative" free. That's all for the man in the breadline, the broken serf in the cotton kingdom, the ragged miner in the bleak mining villages, the workman discharged at the age of 50, and the jobless everywhere.

Step before the bar Mr. Lawyer, and let us put a few questions to YOU. Did you advise "marvelous initiative" to the lordly master of the slave in the Old South or did you weave his interests into law and court decisions? Did you give this advice to the railroad speculators when they appeared at Washington asking for land and funds or did you and your kind vote these gamblers a king's ransom? When other grabbers asked you to turn over to them rich mineral, coal and timber lands, did you tell them to rely on their "marvelous initiative" or did you vote these resources into the hands of these exploiters?

You know the answer. With a few honorable exceptions, you and your class in office have served every powerful economic group in our history. You made government a means of enriching our regal masters and now you turn with a pious smirk to the disinherited, preaching a gospel that you rejected when you were serving gamblers, speculators and thieves only a few decades ago. As an accomplice of that crowd you preach virtue and self-denial to us! Well, it is certain that YOUR "marvelous initiative" is still free to serve your class.—The New Leader.

PEACE PROMOTERS

The peace of the world depends largely upon the continued success of the Socialists in European elections, together with growing Socialist movement in this country.

The Social Democratic party is the major party in Germany. Although not in the majority, it is the largest party. Should it cease to be so, after the September election, the stability of European peace would be endangered. Hence, all peace-loving people in the world have good reason to hope for its success.

The British Labor government brought a new spirit into international affairs. Strained relations became friendly relations.

The French and Italian Socialists constitute the main bulwark against war between Mussolini's Italy and France.

If the Socialists of the United States were as strong as those of the European countries, the permanent peace of the world would be tolerably well assured, although it would never be certain until the Socialists actually control all of the greater countries.

A vast responsibility rests upon the workers of the United States—to build the Socialist movement of this country up to an equality with the movement in other countries.—Milwaukee Leader.

PART OF THE SKIN GAME

Some one has figured that the farmer gets for a bushel of wheat enough money to buy six loaves of bread. And there are sixty-five loaves to a bushel! Something is surely wrong there! Just as something is surely wrong when the dairy farmer gets less than six cents a quart for milk that costs the consumer sixteen or more cents—ten cents being added after the milk hits the city line. And to find out who is doing the gouging, consult the lists of big incomes. The worker MUST be robbed; otherwise there would be no profit for idlers.

IT'S IN THE AIR

Oswald Garrison Villard, editor of The Nation, speaking at the Institute of Public Affairs, at University, Va., advocates government ownership of railroads, pipe lines, coal mines and natural resources.

Thinking men can come to no other conclusion, upon taking a calm view of the industrial situation, than that the public must take hold of monopolized industries and run them for the benefit of all the people.

SCIENCE BATTLING DREADED GERM

One of Uncle Sam's large staff of scientists who are continuing the successful fight against the deadly typhus germ in the National Institute of Health, Washington, D. C. Above photograph shows experimenter preparing typhus serum. Some medical experts declare that the germ is carried by ordinary dog ticks.

News from Detroit

Joint picnic big success; Against change of Party's name; Fall election.

The joint picnic held on August 17th by branches Nos. 114 and 115 JSF of Detroit was a big success. More admission tickets were sold than at any other picnic held by the Slovenes this year. The ball game of the Young American and Wolverine girls proved to be a drawing card. Several players of the teams are also members of our clubs. The game was interesting, even though the score ended 19 to 2 in favor of the Young Americans. The only defeat for this season came from the Pioneer girls of Chicago with a score of 4 to 3. They now claim they can beat them if another game is played.

The Communists Party of Detroit has circulated petitions to get a candidate for mayor on the ballot. The former mayor was recently recalled, because of the corruption and graft with which he dealt. However, if a Communist mayor were elected, the situation might not be any better from the present but conceivably worse.

Our branch meeting held August 24th was well attended. The initiative to change the name of the Socialist Party to the Independent Labor Party was brought up. After two hours of discussion for and against the change in which almost every comrade participated, the motion was passed to leave the name as it is.

Comrades of Detroit who live in the 6th and 13th Congressional districts should get strikers from Peter Kisovec before the primary election. Unable to meet the requirements of the law to get candidates for Governor, Lieutenant Governor and U. S. Senator, names of two comrades have been placed on the primary ballot in the 6th and 13th districts. Get those strikers and place them over the ballot when you vote.

Andrew Grum, Jr.

Another

By a vote of nearly five to one the people at Campbell, Mo., recently approved a bond issue of \$20,000 with which to begin the construction of a municipal light and power plant.

This \$20,000 is to be used for the building of a distribution system only. The equipment for a generating plant is to be purchased on the installment plan and paid for out of earnings.

Thus another municipality swings in line for municipal ownership. Public Ownership.

How Could She Tell?

They were seated at a table in a night club. Suddenly there was a loud crash.

"Come," he said, taking her hand, "let's dance."

"Don't be foolish," she answered, "that wasn't the orchestra, the waiter dropped a tray of dishes."

MORE ENGLISH
ARTICLES ON PAGE 7.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

On Labor Day, organized labor is supposed to celebrate its annual holiday. But this year labor celebrated "out of work day." Believe it or not, Labor Organizations have consistently ignored the real political issues of the day but blindly led the workers into voting for corrupted politicians. A break from the old leadership has occurred in Wisconsin where the Unions have endorsed the complete Socialist ticket. If other unions follow suit we may soon have our true Labor Day to celebrate. We commend the action of the Wisconsin Unionists.

Some people think ball games, especially the ball games of the Chicago Cubs of great importance. The Cubs team is leading and that is the reason. And forty seven thousand people pay admission to witness the ball tossers. Where do the hard times come in?

Chicago has had a spectacle which has never been duplicated. Airmen from many nations participated in the National Air Races just concluded. Hundreds of thousands of people witnessed the greatest display of air travel and stunt flying machines which brought them many thrills. Several fatal accidents occurred. Two flyers and several bystanders lost their lives, but the show continued. It is only another cycle in the life of aviation and displays of this kind do much for the progress of air travel.

The SNPJ. held its annual baseball championships in Waukegan, Ill. over the two day holiday. About 80 visitors came with the Cleveland team and some 25 came along with the Detroit team. They competed in indoor and baseball games against the Kenosha and Waukegan teams respectively. The Kenosha team was victor over the Cleveland team and the Wolverine team of Detroit was proclaimed champion in the hard ball game.

Many of the Cleveland visitors stopped at the offices of Proletarec on their way to and from the games. Much was said about conditions in their communities. However, much the same situation prevail there as here.

The SNPJ. excursionists to Europe have returned. Many praise their trips. Some however were not pleased. But they all agree that the visit was nicely spent. Among these

men were many of our members from Branch No. 1.

The Chicago Ypsels are expecting a full attendance at their membership drive banquet this coming Saturday. We hope that our Yugoslav comrades will be well represented. John Rak at the office of Proletarec has the tickets. They sell at \$1.00. Make your reservations early.

This will suffice for this week. The readers can expect more next week.

By the way have you done anything about procuring ads for the 1931 Almanac? The editor is already on the job compiling data for its publication. We must secure ads to help make it the success that it should be.

Trade Unions Can End War

"If there is any movement in the world that will end war, it is the organized trade union movement," according to John Bromley, British, M. P. and delegate from the British Trade Union Congress to the International Federation of Trade Unions that was recently held in Stockholm. "Let us prepare now," urged Mr. Bromley, "and in season and out of season tell the ignorant diplomatic liars who see nothing but bloodshed as a solution to problems that not only will the workers not march but they will not work either." M. Jouhaux urged that there could no longer be any question of regulating war. To talk of protecting the civil population was poignant. It was indeed possible that the non-combatants would be the chief objective of the army.

The International Federation of Trade Unions will work for the immediate limitation and deduction of armaments with a meeting at the earliest possible date of a general disarmament conference to be convened by the League of Nations for international supervision of the private manufacturer and traffic in arms and war materials, the extension of compulsory arbitration and the development of economic cooperation between people.

Velly Often Bawls

It was the first time a Chinese boy had seen a piano, and he tried to describe it to a friend in pidgin English. "Thee box," he said, "You fight him in teeth. He cry."—Exchange.

FORTY-FIVE MINUTES FROM BROADWAY!

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

Notice of Error

In the list of Senators who voted against the injunction, published in this column last week, Clarence C. Dill should not have been included.

California

A series of street meetings and mass literature distribution is being undertaken by Los Angeles. Six speakers have been organized into a squad that will reach 4,000 persons a month.

Illinois

The Cook County Socialists will again distribute leaflets and state platforms to the crowd of 100,000 persons expected at the Labor Day celebration of the Chicago Federation. This year a parade of the unemployed is planned.

Montana

Socialists in Missoula county have nominated Carl H. Christensen, president of the Trades and Labor Council, and of the Carpenters union, for State Senate. He was once Socialist city treasurer. M. A. McLain, a Northern Pacific engineer, George D'Aubuchone of the Signalmen's union, and Frank Schaffer are the candidates for legislature.

New York

Heywood Broun's campaign will draw into Socialist activity many of the nation's foremost authors and composers. Alexander Woolcott, theatrical critic, who heads the subcommittee of writers and actors, announced that the following already had accepted invitations to serve:

Irving Berlin, who will write a Broun campaign song; Eva La Gallienne, De Wolf Hopper, George Jessel, Harpo Marx, Groucho Marx, Edward J. McNamara, Walter White, James Weldon Johnson, Gilbert Gabriel and Ruth Hale.

Ohio

Toledo Socialists met last week and nominated a complete county ticket. An exceptionally large attendance surprised the local which is laying plans for a rousing campaign of literature distribution and street speaking.

Wisconsin

The second issue of the Socialist Campaigner has just been received. It is a splendid example of intelligent propaganda. Facts on wealth distribution, editorials, cartoons, and articles about the local situation make it extremely readable. Copies will be sent on requests addressed to Al. Benson, 528 Juneau Ave., Milwaukee.

The report of the Common Council of Milwaukee for 1929 has just been published. It covers the activities of city departments, boards and commissions, Board of Education, and the Mayor's office, and has a statistical appendix. Persons wishing copies should write to the Municipal Reference Library, City Hall, Milwaukee.

New Mexico

The Socialists of this state held a convention in Roswell and nominated a full state ticket last week.

Utah

A lively state convention was held in Ogden, on July 24th. D. C. Dora, of Ogden, is the candidate for Supreme Court, the only state office to be filled. A. W. Clemons, of Duchesne, and Otto E. Parsons of Tooele, nominated for Congress in the First and Second Districts, respectively.

A militant set of resolutions was adopted, and copies were furnished to all the state dailies. They were given good publicity and the Associated Press sent out quite a fair elaborate report. The Socialists were given the credit for firing the first shot in the campaign.

THE WHITE MAN'S BURDEN

Emile Vandervelde, Belgian Socialist leader and former minister of Foreign Affairs, has brought serious charges against government officials for mistreatment of natives in the Belgian Congo. M. Vandervelde, quoting President Orts of the Congo Red Cross, asserted that Negroes were forcibly recruited for public labor even when in a dying condition. Mortality figures among the natives reached 128 to 144 a thousand, which was almost equal to the casualty rate in Belgium during the World War.

If any member of the party is to be in or near Sofia, Bulgaria on Oct. 19-20, please communicate with the national office.

YOUTH

"Give us the young and we will make a new heaven and a new earth in a single generation."—Benjamin Kidd.

RIDICULOUS

If anyone today were to maintain the thesis, all but universal 15 year ago, namely, that the system of armaments was due solely to Germany; that once we had got rid of the menace of "Prussian militarism" the road would be clear for general disarmament (thus our slogan that this was "a war to end war"), he would be set down as unbalanced or a monomaniac.—Norman Angell, Labor M. P., author of The Great Illusion.

No Blisters

Pupils at many schools are now taking electrical sun-ray treatments, and like it very much. They say they prefer it to the old-fashioned method of tanning.